

Treball de Fi de Grau

Títol

ALÒS DE BALAGUER SOTA L'OMBRA DE L'ÀLIGA
Documental elaborat a partir de la indagació de testimonis orals del poble

Autoria

Ferran Tardà Llera

Professorat tutor

Enrique Fibla Gutiérrez

Grau

Comunicació Audiovisual	
Periodisme	X
Publicitat i Relacions Públiques	
Comunicació Interactiva	
Comunicació de les Organitzacions	

Tipus de TFG

Projecte	X
Recerca	

Data

Del 3 al 7 de juny de 2024	X
26 de juliol de 2024	

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:	ALÒS DE BALAGUER SOTA L'OMBRA DE L'ÀLIGA Documental elaborat a partir de la indagació de testimonis orals del poble		
Castellà:	ALÒS DE BALAGUER BAJO LA SOMBRA DEL ÉGUILA Documental elaborado a partir de la indagación de testigos orales del pueblo		
Anglès:	ALÒS DE BALAGUER UNDER THE SHADOW OF THE EAGLE Documentary prepared from the investigation of oral witnesses from the town		
Autoria:	Ferran Tardà Llera		
Professorat tutor:	Enrique Fibla Gutiérrez		
Curs:	2023/24	Grau:	Comunicació Audiovisual
			Periodisme
			Publicitat i Relacions Públiques
			Comunicació Interactiva
			Comunicació de les Organitzacions

Paraules clau (mínim 3)

Català:	Documental, memòria històrica, Alòs de Balaguer, material d'arxiu, Guerra Civil espanyola, franquisme, món rural, pagesia, supervivència.
Castellà:	Documental, memoria histórica, Alòs de Balaguer, material de archivo, Guerra Civil española, franquismo, mundo rural, campesinado, supervivencia.
Anglès:	Documentary, historical memory, Alòs de Balaguer, archival material, Spanish Civil War, Francoism, rural world, farming, survival.

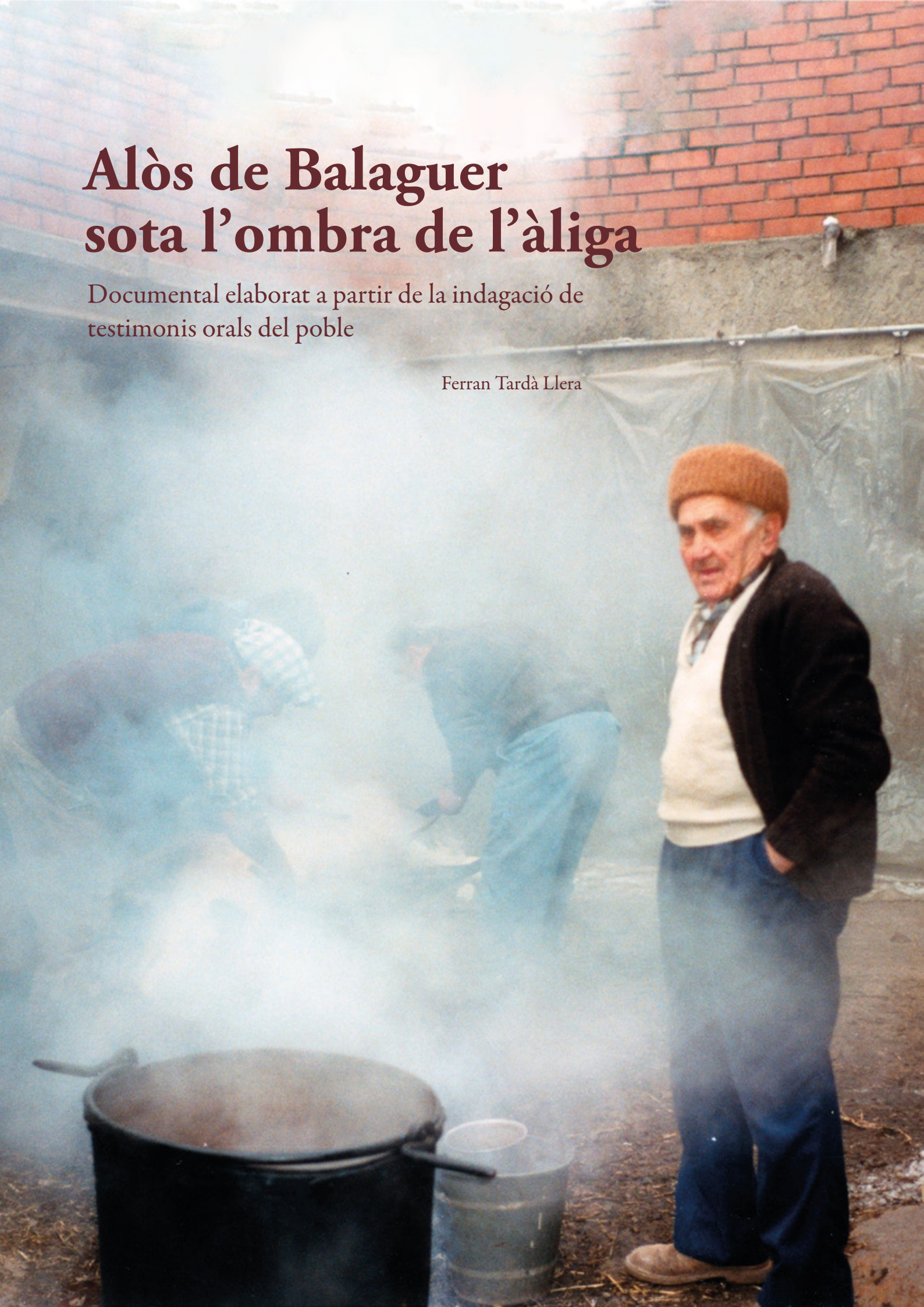
Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:	Ideació i desenvolupament d'un documental elaborat a través de la veu d'habitants d'Alòs de Balaguer. En "Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" es tracten diferents records, incerteses i reflexions de la quotidianitat d'aquells que van créixer al poble durant la Guerra Civil i el franquisme. A través de les experiències dels protagonistes, la peça aprofundeix en les afectacions del conflicte i bel·ligerància en un context rural de comunitat reduïda i hermètica.
Castellà:	Ideación y desarrollo de un documental elaborado a través de la voz de habitantes de Alòs de Balaguer. En "Alòs de Balaguer bajo la sombra del águila" se tratan diferentes recuerdos, incertidumbres y reflexiones de la cotidianidad de aquellos que crecieron en el pueblo durante la Guerra Civil y el franquismo. A través de las experiencias de los protagonistas, la pieza profundiza en las afectaciones del conflicto y beligerancia en un contexto rural de reducida y hermética comunidad.
Anglès:	Conception and development of a documentary produced through the voice of the inhabitants of Alòs de Balaguer. In "Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" different memories, uncertainties and reflections of the everyday life of those who grew up in the town during the Civil War and the Franco regime are discussed. Through the experiences of the protagonists, the piece delves into the effects of conflict and belligerence in a rural context of a small and hermetic community.

Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga

Documental elaborat a partir de la indagació de
testimonis orals del poble

Ferran Tardà Llera

Voldria agrair al meu tutor Enrique Fibla, per
orientar i encaminar el projecte. Gràcies per
tots els suggeriments i el constant diàleg.

A la meva família, a la Marisol per escoltar-me
en els moments de dubte i inspirar-me

I sobretot, al meu avi, que m'ha ajudat en tot
moment, transmetent-me des de ben petit les
vivències de la seva infància al poble i vivint
amb mi el procés de creació del projecte.

Gràcies per guiar-me i cuidar-me com només
els avis saben fer.

Índex

1.Introducció.....	9
2.Finalitat i motius.....	11
3.Procediment i conceptualització.....	14
4.Marc teòric.....	17
4.1.Contextualització: Guerra Civil i Franquisme a la Nogue- ra.....	18
4.1.1.Alòs de Balaguer.....	21
4.1.2.Recerca del refugi: Talps en la Guerra Civil i el franquisme.....	23
4.1.3.La família i el silenci en relació a conflictes bèlics i socials.....	24
4.1.4.Trencament del teixit social en una comunitat rural reduïda.....	25
4.1.5.La presència de corrents ideològics a Alòs:l'ab- surditat de la guerra.....	27
4.2.Gènere documental.....	28
4.3.Referents.....	31
4.3.1.Agustí Villaronga.....	31
4.3.2.Almudena Carracedo.....	32
4.3.3.Giuliano Montaldo.....	33
4.3.4.Valérie Jouve.....	34
5.Marc pràctic.....	35
5.1.Títol.....	36
5.2.Idea.....	37
5.3.Format.....	38
5.4.Sinopsi.....	39
5.5.Fitxa tècnica.....	40
5.6.Nota d'intenció.....	41
5.7.Estil audiovisual.....	42
5.7.1.Tractament narratiu.....	42
5.7.2.Tractament audiovisual.....	44
5.7.3.Tractament sonor.....	56
5.7.4.Postproducció.....	57
5.8.Escaleta.....	59
6.Memòria de producció.....	69
6.1.Pla de rodatge.....	70

6.2.Pressupost i recursos.....	72
6.3.Finançament.....	74
6.4.Target.....	73
6.5.Pla de distribució.....	76
7.Teaser.....	84
8.Bibliografia i filmografia.....	86
9.Annexos.....	92
Guia visual del material enregistrat.....	94
Guió visual d'imatges d'arxiu.....	144

“Toda memoria es individual, no puede reproducirse, y muere con cada persona. Lo que se denomina memoria colectiva no es un recuerdo sino una declaración: que esto es importante y que ésta es la historia de lo ocurrido, con las imágenes que encierran la historia en nuestra mente.

Las ideologías crean archivos probatorios de imágenes, imágenes representativas, las cuales compendian ideas comunes de significación y desencadenan reflexiones y sentimientos predecibles.”

Susan Sontag a “Ante el dolor de los demás”

1. Introducció

El projecte d'aquest documental neix arran dels relats explicats pel meu avi sobre la seva infantesa i adolescència durant diferents moments de la meua vida. El fet que visqui a la mateixa ciutat que els meus avis i que tota la família gaudim de les vacances d'estiu en un petit poble pesquer de la costa daurada m'ha permès compartir amb el meu avi Josep llargues estones de diàlegs. Quan era ben petit no participava de manera activa en aquestes xerrades familiars. Pares, mares, tiets i avis parlaven de manera distesa sobre tot allò que consideraven remarcable de la seva etapa de creixement, durant les sobretaules dels dinars familiars i berenars. A mesura que vaig anar creixent, vaig construir un cert interès per aquestes apreciacions i històries dels meus familiars. D'entre tot l'assortiment d'historietes que rondaven en el menjador de la família, els relats que aconseguien despertar-me més curiositat eren els del meu avi.

L'avi Josep mai ha estat una persona que busqui protagonisme. Ell és un home treballador que, com gran part de les persones de la seva generació, ha destinat la major part del temps de la seva vida a treballar, en el seu cas com a forjador. L'ofici el va aprendre al Prat de Llobregat, localitat on actualment resideix i continua treballant, i on va emigrar durant la seva adolescència. És d'aquelles persones que prefereix sentir parlar, però quan obre la boca, tothom l'escolta. En aquestes estones de reunió amb la família aprofitava per contar vivències de la seva vida. Quan ho feia, un visible sentiment de nostàlgia i orgull l'envaïen. Recordar el seu poble i la seva gent, gran part de la qual avui en dia no es troba entre nosaltres, així com explicar-nos diferents costums i festivitats, resultava per ell molt més que una simple xerrada de sobretaula.

A mesura que vaig anar creixent vaig entendre que l'avi Josep compartia bocins de la seva infantesa, una ninesa compresa en un sector rural aïllat i inhòspit. Un món al marge de la gran ciutat, el qual es veia sotmès davant de l'actualitat política bèl·lica i dictato-

rial del moment. Tant ell com la resta criatures del poble van créixer dins d'una atmosfera de tensió i por de la qual no eren plenament conscients. A diferència d'altres aspectes de la quotidianitat d'un infant, la repressió i la guerra no resultaven una temàtica que es parlés entre els més joves, ja que a casa tampoc s'abordava.

"Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" reuneix aquests nens que un dia es qüestionaven davant les situacions de patiment dels familiars més propers per tal de relatar i donar veu al silenci.

Tant el Josep Llera, com un seguit d'habitants d'Alòs de Balaguer que com ell van patir les conseqüències del conflicte, aborden diferents temàtiques que mostren les diferències de les conseqüències de la guerra viscudes en un poble respecte a les de les ciutats. Les condicions demogràfiques, geogràfiques, socials i econòmiques de l'Alòs de l'època, fan que el poble esdevingui l'eix vertebral de la peça.

El documental és una oda als relats explicats pel meu avi, el desig de l'autor de posar veu i imatge de les vivències d'uns testimonis oblidats. En record a aquells que van patir sense entendre, que van viure les penúries del pes de la història. "Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" és una obra de record, d'història, de patiment i oblit. Alòs no es pot entendre sense els seus habitants, però els seus habitants tampoc són entesos sense Alòs.

2. Finalitats i motius

Objectius

Es pretén assolir els objectius a partir de la realització d'una peça documental que tingui la capacitat de "transformar la història en alguna cosa viva i rellevant, connectant el passat amb el present d'una manera que et deixa pensant molt després que el film hagi acabat". (Burns, 2016).

A partir de l'elaboració d'"Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" es pretenen assolir dos objectius. Un dels quals resulta l'objectiu principal i l'altre esdevé una fita secundària, que no pas menys important.

L'objectiu capital del projecte és el de donar veu a un relat no escoltat, una narrativa distintiva que mereix formar part de la memòria històrica del país. A partir de la investigació, recerca i estudi dels testimonis orals, les fonts documentals i qualsevol material que tracti sobre la vida del poble durant l'època, es pretén construir un relat fidel que reflecteixi la realitat del moment. La construcció del relat es realitzarà a partir d'aconseguir traslladar l'essència dels records, les vivències i les emocions de les paraules d'aquells que de manera directa visqueren el conflicte. El procés d'escolta i comprensió es fonamentaran sobre els coneixements adquirits per l'autor durant les classes del grau universitari. D'entre aquest full de ruta es troben tasques periodístiques com l'escolta d'aquell que es vol expressar, la parla per tal d'inferir en les temàtiques que es pretén abordar, la comprensió dels sentiments i l'ètica de les paraules i del tractament narratiu.

Es prendrà especial atenció al fet que els testimonis orals considerin que el documental mostra de manera acurada i fidel la realitat de l'època. Els habitants d'Alòs participaran de manera activa en la creació del documental, més enllà d'aparèixer davant de la càmera. Proporcionaran feedbacks i opinions de millora de tot allò que considerin. De fet, moltes de les escenes que apareixen al documental són suggeriments de les persones que participen,

com bé serien les escenes del diàleg de l'església o el menjador social. Per contra, hi ha altres parts del documental que han estat excloses del "carro" on es troba material aprofitable per suggeriments dels testimonis orals perquè consideraven que no oferien un resultat pròxim a la realitat del poble. És el cas de les escenes on es mostren estructures de l'actualitat, com la piscina o l'associació d'agroturisme. En última instància, dins d'aquest objectiu principal s'especificarà de manera clara que dintre d'aquesta fita es pretén mostrar de la manera més fidel possible la realitat d'Alòs de Balaguer dins el context de Guerra Civil i franquisme, els records dels habitants com a comunitat. En cap cas aquesta realitat representarà la realitat d'altres pobles i comunitats, molt menys la realitat social del país. L'interès del treball recau precisament en el fet que, a causa de la situació geogràfica del poble, els habitants van viure els fets d'una manera molt particular i distintiva.

El segon objectiu del documental és la posada en pràctica de l'ofici de director d'un documental, treballant en equip quan s'escaigui i tractant audiovisualment els continguts de manera professional i curosa. El director s'endinsarà en dinàmiques de treball que desenvoluparan habilitats de comunicació. És important que els entrevistats se sentin còmodes i aconseguir que expressin allò que senten, per així aconseguir evocar imatges mentals a l'espectador mitjançant les seves vivències i poder mostrar de manera efectiva com l'entorn pot afectar la formació de la personalitat. Més enllà d'obtenir un productor professional que reflecteixi la realitat d'anàlisi, el director requerirà la capacitat de distribuir la peça entre els festivals. S'establirà una llista on s'indiquin aquells festivals als quals es pretén participar i la ruta a seguir un cop el projecte hagi conclòs. D'aquesta forma, el director s'aproximarà al funcionament de la indústria cultural del gènere documental, executant un projecte professional i econòmicament susceptible.

En darrera instància, es pretén que l'espectador empatitzi amb els testimonis orals, que compreguin la seva actual situació i que, més enllà de les ideologies polítiques, coneguin com van patir

les persones que visqueren en pobles rurals com Alòs de Balaguer.

Justificació

La creació d'"Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" es pot justificar per diverses raons. En primer lloc, el projecte pretén treballar en pro de la preservació de la memòria històrica del poble, relatant les violacions dels drets humans i la realitat del teixit social. Altra-ment, el documental es justifica pel que fa a investigació i manifest de fonts primàries. La creació "d'Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" es fonamenta en l'accés a les fonts primàries, entrevistes i diàlegs. L'enregistrament d'aquests testimonis contribueix a la disposició del públic de materials que d'altra manera podrien romandre desconeguts. D'altra banda, la peça té un testimoniatge didàctic, ja que pretén esdevenir una eina que contribueixi a ensenyar a les pròximes generacions les conseqüències del període històric. Ajudar a conscienciar sobre la importància de la democràcia i la lluita per la preservació dels drets humans. El conjunt de trets compresos dins la línia temàtica del documental quant a la dicotomia microhistòria/microhistòria i el relat de la vivència de fets traumàtics són aspectes cabdals que diferencien aquest documental d'altres, actuant també com a justificació de la creació del relat.

En darrera instància, el projecte pren sentit gràcies a la relació existent entre el director del documental i l'avi d'aquest, el Josep Llera, testimoni que apareix al documental. La principal motivació que ha creat l'interès que després ha desembocat en el desenvolupament d'"Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" neix arran de l'escolta del relat del Josep. Aquest projecte no s'entendria sense la seva inspiració i contribució al llarg del procés de desenvolupament del projecte.

3. Procediment i conceptualització

"Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" neix arran del relat d'un dels testimonis del documental, l'avi del director, cap al mateix creador del projecte. Arran de la coneixença d'un relat atractiu que mai ha tingut un altaveu, neix el propòsit de realitzar una peça audiovisual que investigui i doni veu als testimonis de la guerra i la dictadura. A diferència de la fàcil accessibilitat de documents i fonts audiovisuals pròpia de les grans ciutats, a Alòs de Balaguer, no es conserven gaires registres de l'època, ja que els mitjans de comunicació i arxius històrics no s'han interessat mai en el poble. Per aquest motiu la creació de la peça audiovisual ha requerit un treball previ molt estès i elaborat, contemplant tres fases que han conduït al director a elaborar el documental final. Aquestes tres etapes han estat la investigació, l'aproximació i realització.

Seguint les recomanacions de l'Albert Tardà, professional en la indústria dels relats narratius, que a més ha ajudat en el desenvolupament del projecte, i prenent en referència altres investigacions que han esdevingut referències directes d'"Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga", el projecte es divideix en dues parts, la memòria teòrica i la memòria pràctica. Mentre que l'apartat teòric contempla el conjunt d'aspectes referents a la investigació de la vida, els fets, els records i les característiques del poble, l'apartat pràctic mostra el procés de la creació de la peça documental. Part de les tres fases anteriorment mencionades han format part tant de l'aparat teòric com el pràctic. Així i tot, hi ha fases que han estat molt més presents que d'altres en una de les dues divisions. És el cas del treball d'investigació. Aquesta etapa es va iniciar quan em vaig plantejar per primer cop de manera real que la temàtica tractada seria l'escollida per dur a terme el projecte de final de carrera. Gràcies al relat del meu avi respecte a les vivències de la seva infantesa al poble, sabia que em trobava davant d'un fil argumental sucós del qual en podria obtenir un gran producte. Vaig començar a investigar tot allò que considerava fonamental per començar a endinsar-me en la temàtica. Abans de cercar fonts concretes i relats específics, necessitava conèixer més el poble i

l'entorn, motiu pel qual vaig buscar informació sobre tota mena d'aspectes fonamental del poble. D'entre aquesta investigació prèvia a la investigació, he analitzat els trets demogràfics, culturals, econòmics, socials i històrics de la comunitat. Vaig accedir a fonts directes i recursos documentals d'Alòs. Un conjunt de referències que em van permetre obtenir una perspectiva ampla i contrastada de l'actual situació del poble. Partint d'aquests coneixements, vaig iniciar la segona fase de la investigació, la cerca de fonts orals del poble i de relats concrets i específics. A través de dos contactes vaig establir una xarxa de persones que es trobaven disposades a participar o col·laborar d'alguna manera o altra al documental. Vaig realitzar un seguit d'entrevistes, algunes de les quals apareixen al documental i d'altres que van servir per conèixer més detalls sobre la realitat de les afectacions concretes dels conflictes a Alòs. Aquest treball ja ha format part de la segona fase de la metodologia aplicada al projecte, l'aproximació.

Aquesta segona etapa, ha contemplat totes aquelles accions que han consistit en aproximar-se de manera física a l'espai tractat. Entre aquestes tasques es troben fets com conèixer i establir un primer contacte amb els testimonis que apareixeran al documental, per tal de presentar la proposta i preguntar per una possible participació. D'altra banda, també s'ha sol·licitat l'accés als fons documentals recollits per l'ajuntament del poble, per tal de recollir qualsevol contingut que pugui detallar la realitat de l'època i pugui esdevenir subjecte d'estudi de la peça. També en aquesta fase vaig començar a realitzar fotografies sobre diferents moments de l'aproximació per tal d'obtenir un registre sobre l'activitat, tot i que aquesta material o apareix al documental. Possiblement va ser la part més treballada i extensa del documental. El director viu al poble i endinsar-se en la seva història i el seu teixit social ha estat tota una fita. Altrament, la gent del poble s'ha mostrat en tot moment disposada a contemplar el seu testimoni. Molts habitants no havien abordat mai la temàtica, l'havien patit, però no l'havien relatat. Aquesta fase del documental pretenia establir un primer nexa de connexió entre aquests relats en primícia i l'estruc-

ura narrativa de la peça. En última instància, el director va dur a terme un seguit de petites rutes i visites pel poble per tal de conèixer de la millor manera possible els carrers i paratges més emblemàtics de la localitat. Dintre d'aquest conjunt de rutes es van realitzar diferents circuits pels llocs que posseeixen un rastre o bé de la Guerra Civil o bé del franquisme. Es van visitar diferents refugis naturals on s'amagaven els habitants, els bars on es dividia la població en bàndols, les places on durant el franquisme es realitzaven els balls de festa major separats en ideologies, entre d'altres.

Finalment, la darrera etapa contemplada dins del procés d'elaboració del documental va ser la realització. Aquesta fase engloba tot el procés d'enregistrament i creació de la peça audiovisual pròpiament dita. Dintre d'aquesta etapa es treballa la preproducció, enregistrament i postproducció de la peça audiovisual. Les estratègies i rutes de distribució, així com tots aquells aspectes que fan referència al tractament visual de la imatge, també formen part d'aquesta etapa. L'etapa de realització es troba més present en el marc pràctic, on queden determinades totes les tasques referents al rodatge, la tria del material emprat, la colorimetria, el tractament pel que fa al muntatge, la tipologia de plans emprats, la selecció del material d'arxiu, entre d'altres.

4. Marc teòric

4.1. Elements d'anàlisi: La Guerra Civil i la dictadura franquista a Lleida.

L'objectiu últim d'"Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" és proporcionar un altaveu davant aquelles persones que van viure els conflictes. Conèixer els seus records i vivències en un ambient rural hermètic i aïllat, el qual, a causa de les seves condicions geogràfiques i socials, van patir unes afectacions molt diferents que les que visqueren els habitants de la gran ciutat.

En segona instància, a través d'aquestes vivències es pretén conèixer la realitat històrica de l'època, la Guerra Civil espanyola i la instauració de la dictadura franquista. Essent en ambdós casos objectes d'estudi necessaris per entendre el context d'aquells que relaten les vivències.

Tant la Guerra Civil com la instauració de la dictadura franquista s'entenen dins d'un marc que supera els límits nacional, el marc de la profunda crisi de l'estat liberal de l'Europa d'entreguerres. La Guerra Civil Espanyola va esclatar el juliol de 1936 després d'un cop d'estat de militars revoltats contra el govern de la Segona República. El conflicte va enfrontar les forces republicanes, lleials al govern legítim, contra els revoltats, coneguts com a "nacionals" i liderats pel general Francisco Franco. Tal com s'indica a "República i Guerra Civil" de Julián Casanova, la guerra es va desenvolupar en diversos fronts, amb batalles clau com la de l'Ebre o la de Terol. Ciutats com Madrid, Barcelona i Guernica van patir bombardejos devastadors. Finalment, el 1939 les tropes franquistes van conquerir la major part del territori, posant fi a la República.

Després de la seva victòria, Francisco Franco va instaurar una dictadura que es va perllongar fins a la seva mort el 1975. Durant aquest període, es va imposar un règim autoritari i nacionalista, amb un fort control sobre la societat i la supressió de les llibertats. Es van dur a terme dures represàlies contra els vençuts, amb execucions, empresonaments i exilis. El règim franquista es va caracteritzar per la censura, la persecució d'opositors i la manca de

drets i llibertats fonamentals. Només a finals dels anys cinquanta i durant la dècada dels seixanta es va produir una certa obertura econòmica i social, tot i que el control polític va romandre intacte fins a la mort de Franco i la transició a la democràcia.

En el cas de la província de Lleida, en la qual es troba la Noguera, comarca a la qual pertany Alòs de Balaguer, les afectacions més contundents de la Guerra Civil es van manifestar en dos conflictes. En primer lloc, la batalla del Segre, la qual engloba un conjunt d'enfrontaments i batalles que van tenir lloc a la línia defensiva establerta als rius Segre i Noguera Pallaresa entre abril de 1938 i gener de 1939. Aquesta va ser la batalla que va tocar de més a prop a Alòs. La bel·ligerància del Segre va ser un episodi significatiu de la Guerra Civil Espanyola, on les forces republicanes i franquistes es van enfrontar en un terreny difícil i estratègic. La batalla va ser rellevant per protegir Catalunya de l'ocupació franquista i assegurar el control de les preses i centrals hidroelèctriques de la zona. D'altra banda, a la província de Lleida es va viure un dels combats més importants de la Guerra Civil, el bombardeig de la ciutat de Lleida. La capital de la província va ser bombardejada repetidament per l'aviació franquista, convertint-se en un front de guerra durant nou mesos. Un dels bombardejos més mortífers va tenir lloc el 2 de novembre de 1937, quan les bombes van ser dirigides contra la població civil, matant dones, nens i professors. Cinc mesos després, el març de 1938, Lleida va ser bombardejada de nou. El 3 d'abril de 1938, les tropes franquistes van entrar victorioses a la ciutat. La Seu Vella, convertida en quarter militar, es va transformar en un camp de concentració que va arribar a confinar entre 4.000 i 7.000 presoners republicans fins a l'agost de 1940, en condicions infrahumanes. Entre aquests milers de presoners es trobaven habitants d'Alòs que van ser detinguts i posteriorment ingressats al camp de concentració. La batalla final per Lleida va durar menys d'una setmana, però les baixes, entre morts i ferits, es van acostar a les 5.000, i la ciutat va quedar molt danyada. Centenars de civils van

van morir en els bombardejos. La presa de Lleida pels franquistes va ser simbòlica, ja que era la primera capital catalana que queia a les seves mans. Va servir com a assaig per imposar la seva administració, incloent-hi la derogació de l'Estatut de Catalunya. Durant l'últim any de guerra, els lleidatans van conèixer directament els principis del que seria l'estat franquista a partir de 1939. La petjada de la Guerra Civil a Lleida va ser enorme, amb repressió ferotge contra la població civil.

Pel que fa al franquisme, la província de Lleida i, per tant, la comarca de la Noguera van patir la repressió pròpia de la dictadura arreu del territori català. Es van suprimir les llibertats democràtiques, es van prohibir els partits polítics i es va clausurar la premsa no afí al règim. Es van eliminar les institucions i es va reduir l'ús de la llengua catalana en espais públics, el qual va suposar un conflicte greu per a persones que provenien de pobles com Alòs i que no sabien parlar castellà. En ambient rurals com és el cas no era estrany trobar gent, sobretot persones de la tercera edat, que no dominaven l'espanyol. D'altra banda, molts lleidatans van ser executats, empresonats o obligats a exiliar-se després de la guerra. Milers de persones van ser "depurades" i inhabilitades per ocupar càrrecs públics o exercir professions. Pel que fa als canvis en l'ordenació territorial, es va suprimir la divisió comarcal de tota Catalunya establerta el 1936 i es va tornar a les quatre províncies tradicionals. Un altre tret característic de les conseqüències de la dictadura a la província de Lleida va ser el sorgiment del "Leridanismo". El "Leridanismo" va ser un moviment cultural i ideològic sorgit a la província després de la guerra, orquestrat per simpatitzants del nou franquisme. Promovia una visió romàntica i idealitzada de la província de Lleida com a concepte d'identitat (en contraposició a la seva catalanitat) i celebren alguns elements del folklore local. La idea era hispanitzar Lleida fent-la més propera a l'Aragó, tot qüestionant-ne la identitat catalana. Durant les primeres dècades de la dictadura van gaudir d'una enorme influència política i social a Lleida.

4.1.1. Alòs de Balaguer

Alòs és un municipi català de la província de Lleida, situat al centre de la comarca de la Noguera i al costat del riu Segre. Una antiga localitat d'interès històric i cultural, que acull les famoses restes prehistòriques de les Aparets i forma part de la Ruta del Romànic. Un lloc on es pot gaudir de la calma i la natura, amb carrers estrets i empinats, fonts, salts d'aigua, horts, senders per caminar, i restes arqueològiques com un jaciment d'Ictosaure i la Cova del Parco. Alòs de Balaguer s'estén a banda i banda del riu Segre que travessa el terme en direcció est a oest. En la part septentrional trobem la serra de Sant Mamet de 1.394 m d'altura. A la banda sud es completen les serres Marginals, les més meridionals del Prepirineu, amb la serra d'Arquells (643,1 m), la serra de Boada (763,8 m) i la serra Carbonera (785,5 m). Morfològicament, Alòs de Balaguer es pot inscriure en la subcomarca del Montsec perquè participa més de les característiques d'aquests territoris força accidentats, prepirinencs i molts amb alçades superiors als 800 m. en la part de tramuntana, que no de les de l'anomenat Segre Mitjà, on el riu, en lloc de passar encaixat com ací, solca una vall un xic més ampla i de terres més planes. Tanmateix, el municipi, sobretot a l'esquerra del Segre, fa de transició entre les dues subcomarques esmentades, del Montsec i del Segre Mitjà, amb la de la Noguera estricta, a la qual són adscrits els termes de Cubells i de Camarasa (hi termeneja al sud-oest per la collada de Boada). Per aquesta zona de l'esquerra del Segre, a llevant, per la partida de Sant Julià, confronta amb el municipi de Foradada. En la part de la dreta del riu, el límit de llevant amb Artesa de Segre (en la part que correspon a l'antic terme de Baldomar) passa per la carena de la serra de Sant Mamet. Dins el terme, el Segre rep per la dreta diversos barrancs que davallen de la serra de Sant Mamet: barranc de Corrons, i els de la Llacuna, de Sant Martí, del Prat i de Malagosta, que hi conflueixen a Alòs mateix. Pel costat esquerre rep les aigües dels barrancs que drenen els vessants que hi ha al cantó septentrional de les serres Carbonera i de Boada: barrancs de les Olives, de Boada i del Mur.

Escut d'Alòs de Balaguer

FITXA TÈCNICA

Extensió: 68,76 km².

Altitud població: 297 m d'altura.

Altitud terme: 1.394 m (cim de Sant Mamet).

Partit judicial: Balaguer.

Demarcació electoral: Balaguer.

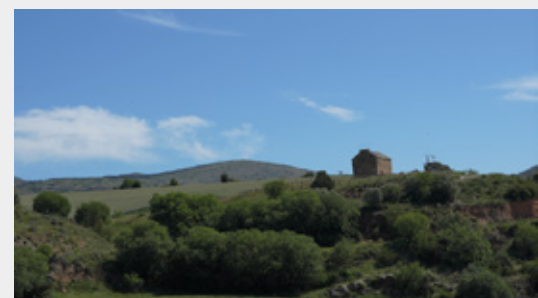
Província: Lleida.

Accessos: carretera LV-9137 que enllaça amb Artesa de Segre.

Paisatge: seguint el marge del riu Segre, aigües avall, es troba un congost, fins arribar a l'aiguabarreig d'aquest riu amb la Noguera Pallaresa. Aquest lloc (inclòs en el Pla d'Espais d'Interès Natural) és de gran atractiu paisatgístic pels seus espadellats i la seva vegetació. La població conserva alguns racons i placetes antigues. L'església parroquial de Sant Feliu d'Alòs (que pertany al bisbat d'Urgell) conserva dos retaules de pedra, policromats, del segle XIV. Dins la vila hi havia el santuari de Sant Sebastià, desaparegut en fer obres a la carretera (hom hi ha deixat un monument al sant). La festa major se celebra el segon cap de setmana d'agost. El castell d'Alòs és format per dos cossos propers, encimbellats a la part superior del roquer, en un dels quals, damunt un alt basament de carreus encoixinats, s'aixeca una torre de planta circular, inexpugnable. Aquest basament té dos pisos d'arcades apuntades a l'interior. Altres indrets del terme, ja fora el nucli, a l'altra banda del riu, hi ha la capella romànica de Sant Miquel. En estat d'abandó, l'absis és decorat amb arcuacions llombardes i a l'interior es conserven alguns fragments de pintures murals del segle XII. Al terme d'Alòs hi ha també la capella troglodítica de Sant Julià i prop seu, en una altra cova, hi ha vestigis d'una església desapareguda.

Imatge d'arxiu que forma part d'Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga

Frame de material enregistrat present a Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga. Església de Sant Mamet.

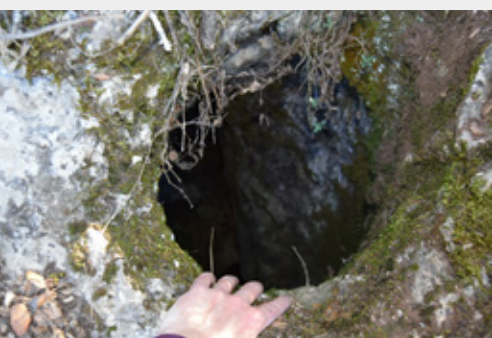
4.1.2. Recerca del refugi: Talps en la Guerra Civil i el franquisme

Frame de material enregistrat present a Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga. Pou.

Frame de material enregistrat present a Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga. Cova.

Frame de material enregistrat present a Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga. Pou.

La família Llera-Soldevila, els quals van viure a Cal Carnisser, la masia d'Alòs de Balaguer que, com bé diu el seu nom, era la família que es dedicava a la cria i venda de ramaderia, posseeixen un relat de la seva família molt impactant i atractiu a escala narrativa. El pare d'aquesta família i altres familiars directes van haver de refugiar-se i amagar-se a la muntanya durant el conflicte. Sovint els soldats del bàndol nacional i altres cossos del règim acudien a les cases de la gent del poble. Aquells que eren perseguits pel règim o pels soldats del bàndol nacional passaven llargues temporades als boscos que envolten la zona. Abandonaven les seves llars en grups de 7/8 persones i pujaven la muntanya en cerca de coves o pous en el que refugiar-se. En el cas concret dels denominats "talps" de la família Llera, es van refugiar en un forat situat al sol d'una muntanya del municipi. En aquest petit pou de dimensions molt reduïdes el "talps" dormien amuntegats i cobrien el forat situat a la part superior de la galeria amb branques i fulles. Els familiars dels refugiats es desplaçaven fins al forat per portar aliments i subministraments. D'altra banda, en el camí que uneix l'àrea domiciliar del poble amb el camp de futbol municipal, així és com denominen a una àrea plana feta formigó, hi ha una cova que també amaga una història. Durant el conflicte bèl·lic les famílies del poble van buscar aixoplugar-se de l'abastiment dels avions bombarders en aquest amagatall. Més de dues-centes persones, moltes de les quals eren infants, van passar dies en aquest refugi natural. També dormien amuntegats com podien, deseparats davant l'extrem clima fred de la zona en èpoques hivernals. Els dos casos seran narrats al documental a partir de la família Llera-Soldevila. En el cas de la cova situada al descens al "camp de futbol", on realitzaven gran part de les activitats social del municipi, els habitants d'Alòs acudirán a la mateixa galeria. Al contrari, al pou on es refugiava el pare de la família Llera-Soldevila, no es podrà accedir a causa de la perillosa situació geogràfica del terreny. Així i tot, es compta amb la mostra de fotografies del forat.

4.1.3. La família i el silenci en relació a conflictes bèlics i socials

D'entre les matèries plantejades al documental, les diferents situacions que patien les famílies del poble relació al conflicte és la més extrapolable a contextos geogràfics urbans. Tot i que les situacions familiars respecte a la Guerra Civil i el franquisme de zones rurals posseeixen trets distintius, no s'allunyen de com va patir la repressió i la guerra la gent que habitava a les grans metròpolis. El fil narratiu és construït principalment per la família Llera-Soldevila, ja que el rodatge compta amb la presència de tots els germans. El fet que disposin d'edats diferents ofereix al lector múltiples perspectives. Els pares explicaven versions diferents i més o menys mesurades de la crua realitat de la repressió en funció de l'edat del fill. De fet, durant el rodatge els tres germans s'adonen de vivències dels seus familiars que no coneixien perquè mai se les havien explicat entre ells.

Frame de material enregistrat present a Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga. Josep Llera.

Frame de material enregistrat present a Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga. Pepita Llera.

Frame de material enregistrat present a Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga. Josep Maria.

Frame de material enregistrat present a Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga. Jesús Llera.

Les paraules dels pares del poble cap als seus descendents eren molt mesurades, pràcticament inexistents. "Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" tracta aquest silenci com un fil argumental d'investigació i anàlisi. A mesura que avança el documental es construeix de manera progressiva la idea que la manca de paraules respecte a les penúries i el patiment que vivien les famílies es deu a que els progenitors amagaven tot allò que els passava per dos motius. El primer d'ells és la por. Els pares tenien por que els descendents coneguessin el patiment i la cruesa dels fets que vivien per tal d'evitar possibles reaccions perilloses i incongruents dels fills. Per temor que parlessin més del degut. El segon motiu pel qual mesuraven les seves paraules era per tal protegir-los i mantenir-los el més a banda possible del conflicte. Volien protegir als testimonis orals del documental de la inhumanitat de les amenaces entre habitants, dels agenollaments a punt de pistola dels soldats i de la misèria d'aquells que es refugiaren a la muntanya. Preferien allunyar el màxim possible als fills de la guerra, per tal que visquessin una infància tan pacífica com sigui possible.

4.1.4. Trencament del teixit social en una comunitat rural reduïda

Imatge d'arxiu que forma part d'Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga. Infants.

Imatge d'arxiu que forma part d'Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga. Acordió.

Un altre dels fils argumentals del documental és la divisió social del poble. Resulta un dels punts més elaborats pels testimonis pel fet que el van viure de molt a prop. Dintre d'aquesta temàtica, "Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" es tractaran dues sistemàtiques. En primer lloc, els testimonis exposar el fenomen de la divisió del poble en la vida juvenil i adolescent. A Alòs, durant l'època franquista els joves realitzen dos balls de festa major en dos punts totalment diferents i determinats per quin tipus de persones hi participaven. En ambdós casos, els balls serveixen per tal que els joves gaudissin celebrant i festegessin la festa major del poble. En un dels balls assistien aquelles persones més properes a bàndol nacional franquista.

Per contra, al ball de la plaça, acudien els joves de les famílies més properes al bàndol republicà. Tal com exposen els testimonis al documental, en molts casos els mateixos joves no entenien per què havien d'assistir a un ball o altre, ja que no posseïen una ideologia a la qual s'aferressin, sinó que més aviat el fet d'assistir a un ball o altre era determinat i transmès pels mateixos familiars. Els dos balls eren completament iguals, un acordionista que tocava cançons populars de l'època.

Aquest trencament de la comunitat del poble es trobava també present en altres esdeveniments del dia a dia dels joves del poble. Alòs de Balaguer disposava de dos bars-cafes, un per cada bàndol del conflicte, entre d'altres. La segona sistemàtica tractada al documental és la denúncia i criminalització. La divisió de les cases era molt clara, els testimonis exposen que tothom sabia quina cosa formava part del bàndol republicà o del bàndol nacional. En un poble tothom s'assabenta de tot. En una comunitat tan reduïda resulta difícil que hi hagi espai per als secrets. Les confrontacions i tensions entre els dos bàndols eren habituals. Els partidaris franquistes recurrentment assenyalaven i filtraven als cossos policials

del règim on s'amagaven els "rojos" o quin tipus pràctiques realitzaven. Les paraules, rumors o invencions es transmetien de casa en casa, deixant desemparats a moltes famílies que, sense cap incentiu o argument, eren encasellats en un bàndol o altre. En molts casos sense tenir cap coneixement sobre la política i el context social-polític del país.

Un dels testimonis més impactants del documental, a partir dels quals s'explica el relat del pare de la família Llera-Soldevila, és el de la Pepita Llera. La germana mitjana de la família narra com diferents persones del poble amenaçaven a l'àvia de la família, afirmant que sabien on es trobava el pare, que acudirien al pou i que li donarien mort. En aquest cas concret es referència a les famílies amb més construcció ideològica, casos determinats que representaven una minoria molt concreta del poble que en cap cas el representava.

Més enllà de les amenaces, el fil narratiu del documental tracta extensament sobre les quotidianitats de la tensió del conflicte del poble. D'entre aquestes temàtiques es troba la relació entre els infants. En aquest sentit, molts nens i nenes jugaven entre si, ja que en un poble tan petit el nombre d'habitants menors d'edat era molt reduït, sense adonar-se que el jove amb el qual passava l'estona provenia d'una família del bàndol contrari. Aquests joves han crescut i el relat es manifesta al documental. A més es compta amb la presència de nens que pertanyien a famílies dels dos bàndols.

Imatge d'arxiu que forma part d'Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga. Família.

4.1.5. La presència de corrents ideològics a Alòs: l'absurditat de la guerra

Sovint els relats documentals mostren la societat espanyola durant la Guerra Civil i el franquisme com una població que posseeix un fort sentiment i vessant polític, com si la totalitat de la societat hagués de formar part d'un bàndol o d'un altre. Alòs de Balaguer és una localitat situada a la comarca de la Noguera que, a causa de la seva situació geogràfica, resulta un municipi molt aïllat. Més enllà de no disposar de les comoditats pròpies de les grans metròpolis, els habitants d'Alòs tenien dificultats per conèixer les informacions de l'exterior. Si els desenvolupaments tecnològics de l'època ja eren molt inferiors als d'avui en dia en les grans ciutats, en els petits pobles de muntanya era encara més subdesenvolupada. Tal com exposen els testimonis orals, aquesta manca de comunicació amb l'exterior, va propiciar durant molts anys una constant situació d'absurditat i d'incomprensió entre els habitants del poble. Moltes famílies no posseïen la suficient informació o tecnologies comunicatives per tal de construir una opinió política. En una societat ramadera i agrícola molt humil, que lluita dia a dia per aconseguir aliments per subsistir com a família, resulta especialment difícil adquirir informacions que tractin esdeveniments que vagin més enllà dels horitzons del poble. Mentre que algunes de les famílies es trobaven en disputa per haver estat encasellats en un bàndol o altre, molts cops etiquetats sota prejudicis i aspectes relatius a qüestions molt allunyats de la política, d'altres no eren capaços d'entendre el clima de tensió i confrontament.

4.3. Gènere documental

Una peça audiovisual que tracta les vivències de la Guerra Civil i el franquisme dels habitants d'un poble que té les característiques de les quals disposa Alòs de Balaguer hauria de ser un documental i no una pel·lícula per diverses raons considerades pel director. Els documentals permeten donar veu directament als testimonis i supervivents, permetent que siguin ells mateixos qui expliquin les seves experiències en primera persona. Això aporta autenticitat i emotivitat al relat. L'essència del documental és precisament aquest relat oferit pels testimonis, esdevenint inclús més important el conjunt de rècords que no pas la realitat dels fets. D'altra banda, en el gènere documental entrevistar supervivents i familiars de víctimes i persones implicades en tota mena de conflictes és una de les principals línies d'investigació dels projectes d'història oral sobre guerres i conflictes polítics. Convertir aquests testimonis en el cor del documental és la millor manera d'honrar la seva memòria. El format documental permet captar l'autenticitat de les experiències d'aquests testimonis directes, oferint una proximitat emocional única amb els fets històrics. Això pot connectar millor amb l'audiència i transmetre la cruesa i la complexitat dels esdeveniments viscuts pels habitants del poble.

Altrament, el cinema documental ha tingut un paper clau per entendre la Guerra Civil i el franquisme des de la perspectiva de la gent corrent que no és especialista en història. Pel·lícules com "Reportaje del movimiento revolucionario en Barcelona" (1936) o "Aurora d'esperança" (1937) van ser pioners en aquest sentit. Moltes de les millors pel·lícules sobre la Guerra Civil i el franquisme, les quals han esdevingut referents directes per la creació d'"Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" són documentals, com "Tierra y libertad" de Ken Loach (1995) o "Soldados de Salamina" de David Trueba (2002). Seguir aquest camí assegura un tractament rigorós, emotiu i realista del tema.

Frame de la pel·lícula "Tierra y libertad" de Ken Loach (1995)

Moltes de les majors institucions públiques culturals del país disposen d'arxius on es conserven peces audiovisuals documentals. La Filmoteca de Catalunya, una institució cultural gestiona

Frame de la pel·lícula "Tierra y libertad"
de Ken Loach (1995)

da pel departament de cultura de la Generalitat custòdia un valuós fons documental amb testimonis i materials sobre la vida cinematogràfica durant la Guerra Civil, demostrant la importància d'aquest format per preservar la memòria històrica. Dins d'aquesta institució es troba la secció de Laya films. Aquest és el nom d'una productora creada l'any 1936 que es dedicava a la producció, però també a la distribució de films amb la marca de Catalònia Films. La secció la va dirigir Joan Castanyer i en dos anys s'hi van produir un centenar de noticiaris i documentals, molts amb la col·laboració de Popular Films, la productora del Partit Comunista, per fer front al monopoli anarquista a través del Sindicat de l'Espectacle. Malauradament, aquests materials han arribat als nostres dies d'una forma fragmentària i només en alguns casos concrets han sobreviscut tal com s'havien exhibit durant la Guerra Civil. La col·lecció de la Filmoteca inclou els noticiaris i els documentals produïts o distribuïts per Laya Films. Aquests films formen part de la Col·lecció de Cinema Català, però se'ls hi ha donat entitat pròpia com a col·lecció per la seva enorme rellevància històrica.

Logotip de Laya Films

Fotografia de la Filmoteca de Catalunya

El documental pot actuar com un testimoni viu de la història, preservant les vivències i els relats dels testimonis per a les generacions futures. Aquesta preservació de la memòria històrica és crucial per entendre i aprendre del passat. El gènere, com molts altres tipus de gèneres disposa de subgèneres que queden determinats per l'enfocament, el contingut, l'estil i objectiu del documental en qüestió. "Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" posseeix característiques del documental clàssic històric. Aquest gènere ha experimentat una revitalització sense precedents en la darrera dècada gràcies al sorgiment de les sèries documentals o "docu-series". El documental històric es caracteritza per treballar a partir d'imatges de fets històrics, relats de testimonis que van viure esdeveniments que han marcat la nostra societat actual o recreacions de determinades fites del passat.

Més enllà del tractament històric, "Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga", el documental podria ser catalogat també dins del gènere documental d'exploració, ja que tracta una temàtica molt concreta que no ha estat tractada amb anterioritat. L'abastiment de la peça posseeix un abastiment molt reduït i determinat, motiu pel qual el tractament del conflicte global, la Guerra Civil i el franquisme com a conflicte ha estat molt tractat, però en aquest àmbit geogràfic no ha estat el cas.

4.4. Referents

Més enllà de la totalitat d'autors i autores mencionats anteriorment pel fet que esdevenen d'alguna manera o altra inspiració per aquest documental, hi ha un seguit de directors i artistes que són referents directes que han estat clau durant el procés d'elaboració d'aquest projecte. Aquests autors i autores són Almudena Carracedo (1972-Act.), Chantal Akerman (1950-2015), Céline Sciamma (1978), Alice Rohrwacher (1981) i Carla Simón (1986). El fet que algunes de les mencions s'hagin repetit amb anterioritat i en aquest apartat s'assenyalin explícitament es deu al fet que els autors en qüestió han ajudat a construir un enfocament visual, tècnic i narratiu amb relació al tractament audiovisual i periodístic de la peça. Un seguit de referents que inspiren i conformen "Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga".

4.3.1. Agustí Villaronga

La filmografia d'Agustí Villaronga (1953-2023), a partir del seu debut amb "Anta Dona" (1976), ha conformat un estil cinematogràfic fonamentat en la relació entre la humanitat i l'obscuritat. L'autor resulta un referent fonamental per aquest projecte per la capacitat de combinar el seu estil filmic amb el context de la Guerra Civil espanyola i el franquisme. D'entre el seu extens repertori, els llargmetratges que millor reflecteixen l'enfocament de l'autor són "Tras el cristal" (1987), "El mar" (2000), "El niño de la luna" (2010), "Pa negre" (2010) i "Incierta gloria" (2017). Es pot considerar, doncs, un dels autors catalans més prolífers en relació amb el tractament audiovisual de la guerra i la dictadura.

Frame de la pel·lícula "El mar" d'Agustí Villaronga

Frame de la pel·lícula "Pa Negre" d'Agustí Villaronga

Més enllà de la pròxima relació temàtica entre diverses peces cinematogràfiques l'obra de Villaronga i del projecte "Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga", el director es caracteritza per la utilització d'un llenguatge que disposa d'un seguit de trets identitaris concrets. En primer lloc, treballa especialment la il·luminació de les imatges, utilitzant sovint recursos com els clars-obscurs i jocs d'ombres. A través d'aquestes tècniques aconsegueix conformar ambients opressius i sinistres.

Frame de la pel·lícula "El mar" d'Agustí Villaronga

Els enquadraments dels plans de les seves pel·lícules solen ser tancats, curts i primers plans, per tal de generar en l'autor tensió i claustrofobia. La pel·lícula que exemplifica millor aquesta tria de plans és "Tras el cristal"(1987). D'altra banda, els colors que apareixen en pantalla són sobris i pagats, precisament per reforçar l'atmosfera lúgubre de postguerra.

Les ambientacions presents en els films de l'autor són també austers, simples i minimalistes, amb pocs elements però molt ben triats i cuidats. Pel que fa als moviments de càmera, són molt reduïts i lents, configurant la càmera de manera estàtica en la majoria de la duració de la pel·lícula, accentuant la sensació de malestar i incomoditat.

4.3.2. Almudena Carracedo

Almudena Carracedo és una cineasta espanyola reconeguda pel seu treball en documentals que aborden temes socials i polítics. És coneguda per la seva pel·lícula "El silencio de otros", que va guanyar el Goya a la millor pel·lícula documental el 2018. La seva feina més recent és "No estás sola", un documental que explora la violència sexual i el seu impacte en les víctimes i la societat en general. En primera instància, l'autora esdevé una figura referent per aquest projecte a causa de la proximitat temàtica existent entre la seva obra mestra, "El silencio de otros", documental que aborda la lluita silenciada de les víctimes i supervivents del règim franquista, i el documental desenvolupat. En segon terme, Carracedo esdevé una cineasta model gràcies a l'enfocament que ofereix en les seves peces sobre col·lectius desfavorits que es troben en situacions delicades i desfavorables. Aconsegueix oferir un tractament curós, empàtic, humil i respectuós que possibilita que els protagonistes exposin les seves realitats i experiències. A través de vivències personals la directora introdueix un discurs polític i una crítica social amb naturalitat. La denúncia des de la quotidianitat del dia a dia es troba present també en "Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga".

Frame del documental "El silencio de otros"
d'Almudena Carracedo

La rigorositat del relat esdevé l'eix vertebrador que configura el fil narratiu dels documentals de l'autora. Recurrentment, utilitza el recurs de tractar els fets des del discurs textual dels testimonis per tal d'oferir una perspectiva realista detallada. Així i tot, Carracedo abraça la subjectivitat, convertint el gènere documental en una eina de reivindicació, memòria i de transformació. En darrer terme, el tractament audiovisual és un element referent. La tria de les escenes, la direcció de fotografia i la varietat dels plànols en les peces de l'autora ofereixen un enfocament audiovisual que apel·la directament als sentiments de l'espectador, convidant-lo a reflexionar sobre problemàtiques socials sense caure en les espectacularitzacions, sensacionalismes i dramatismes injustificats o redundants.

4.3.3. Giuliano Montaldo

Montaldo (1930-2023) va ser un director de cinema que, més enllà de crear pel·lícules que gaudien d'actuacions d'actors de renom internacional com Nicolas Cage o Burt Lancaster, va treballar la direcció d'òperes, documental i altres tipus de projectes experimentals. El genovès produïa cinema de tipus reivindicatiu, abordant conflictes socials i polítics de la història d'Itàlia. La pel·lícula més reconeguda de la seva prolífera cinematografia és "Sacco e Venzetti". El llargmetratge tracta el cas judicial de dos anarquistes italians que són acusats d'haver robat una fàbrica de sabates a South Braintree, Massachusetts. Arran d'aquesta premissa l'autor convida l'espectador a reflexionar sobre problemàtiques socials com el racisme i la lluita pels drets humans.

Frame del documental "Sacco e Venzetti"
de Giuliano Montaldo

Frame del documental "Sacco e Venzetti"
de Giuliano Montaldo

Tot i que l'estètica visual dels films de Montaldo s'allunya del resultat de la imatge que es pretén oferir a "Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga", l'autor és un referent del projecte per ser un autor precursor per treballar la memòria històrica a través del cinema. Una gran part de les pel·lícules que ha dirigit Montaldo treballen casos que no són coneguts ni famosos, denunciant la figura dels protagonistes indefensos davant diferents visions del concepte de poder. Aquest concepte de poder s'enfoca en les pel·lícules de l'autor com si es tractés d'un personatge més. En aquest sentit, la dicotomia individu-poder es troba present també en el documental Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'Àliga. Els testimonis de la Guerra Civil i el franquisme serveixen per abordar una problemàtica exorbitant sota la qual es troben sotmesos.

4.3.4. Valérie Jouve

La totalitat de l'obra de la fotògrafa i cineasta francesa Valérie Jouve actua com la principal referència estètica, compositiva i fotogràfica del documental. L'estil visual de la francesa es fonamenta en el minimalisme observacional, utilitzant paletes de colors sobris i composicions clares. El fil argumental de totes les seves peces és la relació entre l'ésser humà i l'entorn on habita. D'aquesta manera s'entén a l'individu com a part del lloc on resideix, premissa que s'ajusta a la idea que vol transmetre "Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga". Valérie Jouve forma part de la tradició de la "Nova Objectivitat", treballant el gènere de fotogràfic-documental des d'un enfocament contemporani. Les imatges de l'entorn on es troba el subjecte mostren el detall arquitectònic de carrers, cases i edificis, creant sentit de context i posició. D'altra banda, les obres posseeixen il·luminacions naturals i suaus, fent servir la llum natural com a recurs principal per crear ambients de calma i reflexió. El tractament de la llum pren sentit dins d'una composició minimalista, simple i clara, on el centre d'interès és clar. La compilació de característiques visuals de l'obra de Valérie Jouve han guiat el tractament fotogràfic del documental, tant a escala estructural com en l'àmbit compositiu i lumínic.

Fotografia de l'obra "Corps en résistance"
de Valérie Jouve

Fotografia de l'obra "Corps en résistance"
de Valérie Jouve

5. Marc pràctic

5.1. Títol

Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga

El títol "Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" fa referència al poble on va créixer el meu avi Josep; on va viure tota la seva infantesa i una part de la seva adolescència. El Josep Llera o "Pepito", tal com l'anomenes alguns dels seus amics i familiars més propers, va néixer a la casa dels seus pares, a "Cal Carnisser". L'habitatge era una casa humil dividida en dues parts, una de les quals es destinava a la cria de conills. En aquesta casa va créixer juntament amb els seus dos germans. El motiu pel qual el títol inclou el nom del poble i no pas el de la casa es deu al fet que la temàtica del documental tracta aspectes de la convivència que van més enllà del domicili en qüestió, interessant-se sobre la convivència i problemàtica del poble en general. És per això que la peça documental inclou testimonis que no pertanyen a la família i que representen diferents visions de la comunitat. D'altra banda, el concepte "ombra de l'àliga" fa referència a la Guerra Civil i el franquisme, context històric en el qual succeeixen els fets al poble. L'àliga de San Juan, que representava a l'evangelista San Juan, és el símbol que va adoptar el bàndol sublevat durant la Guerra Civil i que després va ser utilitzat com a escut nacional durant el franquisme fins a l'any 1981. La figura de l'au va ser triada de l'heràldica dels reis catòlics, els quals els agradava l'evangelista de San Juan, anteriorment mencionat. Pel que fa a la paraula "sota" inclosa en el títol, la qual situa al poble o comunitat per sota de l'ombra de l'àliga, té una significació de jerarquia. La posició d'inferioritat del poble respecte a la Guerra Civil i el franquisme, apel·la al fet que l'autor del documental vol transmetre la comunitat com una entitat que es troba indefensa davant d'un context històric que en molts casos no compren i sota el qual es troba sotmès. El títol en cap cas pretén situar als protagonistes com a individus actius i participants en la guerra, sinó que més aviat busca situar a les persones com a subjectes passius que són víctimes del pes de la història, sense tenir ni veu ni vot.

5.2. Idea

Logline

Diferents testimonis que van créixer a Alòs de Balaguer, un diminut poble de la Noguera, exposen les vivències dels habitants de la comunitat durant la Guerra Civil i el franquisme.

Tagline

El relat d'aquells que van viure la Guerra Civil i el franquisme des de la desconexió del món rural.

Storyline

A Alòs de Balaguer, un remot poble de la Noguera perdut entre els plecs de la geografia rural, els habitants del municipi es troben atrapats en el torbament de la Guerra Civil i el franquisme. “Alòs de Balaguer sota l’ombra de l’àliga” construeix un relat a través de les vivències de testimonis, una crònica on la por, la incomprensió i la desconfiança prenen un paper cabdal.

5.3. Format

"Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" s'engloba dins del format de documental clàssic, pel fet que mostra una història real i té una durada de mitja hora. La tria d'aquest gènere es deu al fet que el contingut que pretén transmetre la peça requereix aquesta durada mínima. Altrament, els recursos humans i tècnics permeten produir un documental d'aquesta durada. La temàtica tractada, així com la quantitat de material produït i d'arxiu corresponem al format documental de durada reduïda. La distribució del documental ha estat un altre factor rellevant per la tria del format. Molts dels festivals on es pretén distribuir la peça sol·liciten una durada inferior a mitja hora. El tret final que ha fet que l'autor opti per aquest registre és que el relat es fonamenta en fets reals de no-ficció, té una finalitat informativa que pretén mostrar una realitat, en aquest cas desconeguda, des de la perspectiva de testimonis i del director.

Imatge d'arxiu que forma part d'Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga. Pastoreig.

Imatge d'arxiu que forma part d'Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga. Reunió de mestresses.

5.4. Sinopsi

Una mostra de testimonis que van viure a Alòs de Balaguer durant la Guerra Civil espanyola i el franquisme narren diferents vivències de la seva infantesa i adolescència. Construeixen un relat que tracten les afectacions que va tenir el conflicte en les vides d'ells i de les seves famílies. Una epopeia que fa una radiografia del poble a través dels seus habitants. La por, la desconfiança i la incomprensió prenen un paper cabdal en relat la vida dels, per llavors, joves. En aquest documental les fronteres del poble s'amplien, pagesos i humils treballadors de la comunitat que no havien sortit mai del poble, travessen les fronteres d'aquest per tal de trobar refugi en la muntanya.

Famílies que es troben dia a dia a la plaça del poble es distancien, produint una atmosfera de tensió que empastifa totes les llars del municipi d'una crua olor de tensió difícilment desempallegable.

5.5. Fitxa tècnica

Títol

Alòs de Balaguer sota l'ombra de
l'àliga

Gèneres

Històric, social, biogràfic,
cultural

Format

Documental migmetratge

Temàtiques

Guerra Civil espanyola,
franquisme, pagesia, comunitat,
món rural, memòria
històrica

5.6. Propòsit

El propòsit de la creació del documental és el de mostrar el transcurs i creixement vital d'una petita comunitat pagesa, rural i aïllada durant el 1936 fins al 1978, etapa que compren la dictadura franquista i la Guerra Civil espanyola. Procurar entendre com es manifestava un conflicte estructural tan immens en un poble d'aquestes característiques. Es pretén incidir en les, pors, les desconfiances, les inquietuds i els desitjos dels habitants. Una història vital que mostra la relació entre la classe obrera rural i la Guerra Civil espanyola i el franquisme. Analitza els trets d'aquesta relació. La manca de comunicació i el subdesenvolupament tecnològic en aquestes regions genera una visió alternativa del conflicte. En molts casos, exposat pels mateixos testimonis del territori, es desconeixia l'actualitat del conflicte, deixant llavors d'entendre molts dels fenòmens que ocorrien al poble i que tenien explicacions que superaven els límits del poble.

Els fons d'arxiu fotogràfic de la comunitat adopta un paper primordial en el desenvolupament del relat que s'exposa al documental. El conjunt d'imatges d'Alòs de Balaguer i la seva gent en el context històric tractat, ajuden tant a visualitzar com era part de la vida relatada pels testimonis als documentals, com a ajudar a construir una llunyana visió de la infantesa i adolescència dels protagonistes.

El relat d'Alòs de Balaguer abasta un territori geogràfic molt reduït i concret. Aquesta història, però, serveix per exemplificar i donar visibilitat a milers de persones van créixer en el mateix context en zones rurals de característiques similars. L'objectiu final de la peça audiovisual és el de donar veu a totes aquestes persones a partir d'un cas concret, el qual pot arribar a ser en major o en grau més baix semblant, però que posseeix uns trets comuns presents en les vides d'aquells que van viure la Guerra Civil i el franquisme en pobles camperols aïllats de la immediatesa i urbanització de les grans ciutats..

5.6. Estil audiovisual

Imatge d'arxiu que forma part d'Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga.

5.7.1. Tractament narratiu

L'estil narratiu des del qual s'enfoca el documental posseeix trets propis de diferents tipologies de tractament narratiu. El motiu d'aquesta combinació d'estils es deu al fet que els continguts presentats tracten una temàtica que pot garantir múltiples tractaments. En primer lloc, trobaríem trets propis de l'estil de narració participatiu. El documental inclou la interacció del realitzador amb els subjectes del documental, mostrant la seva presència i participació en la història que s'està explicant. D'altra banda, també es troben matisos d'una narració de tipus més aviat poètic, ja que part dels continguts s'enfoca a transmetre emocions, sensacions i atmosferes mitjançant imatges, música i muntatge. En darrer terme, s'utilitza la narració expositiva per presentar informació de manera clara i didàctica, incloent-hi les entrevistes dels testimonis o material de fitxer per recolzar els continguts presentats. En tractar-se de reflexions personals i de caràcter familiar seguirà un estil intimista i proper.

En lloc de presentar un lapse fix en el temps, el documental es desenvolupa com un procés dinàmic que evoluciona a partir de les reflexions i idees pròpies. Aquest procés no es tanca quan acaba la peça audiovisual sinó que obre les portes a una reflexió més àmplia sobre la història que s'ha presentat, suggerint noves possibilitats per al futur. L'objectiu del documental és destacar el poder de la transmissió, dirigint-se directament a la nova generació que haurà de prendre decisions i reflexionar sobre l'actualitat. Per tant, el documental mescla de manera constant el passat, el present i les reflexions o plantejaments de futur. Així doncs, l'estructura del documental no tindrà una estructura lineal sinó que més aviat serà alterna, artística i poètica. Es treballarà a partir de la combinació de diferents lapses de temps que no necessàriament han de tenir una relació cronològica. Les imatges gravades pel director es combinaran constantment amb les imatges d'arxiu, tractant les informacions com a blocs temàtics i no pas com a relats cronològics.

Imatge d'arxiu que forma part d'Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga.

La combinació de diferents temps en la peça es delimitarà a través d'un seguit de gràfic que indicaran les dates. Els salts temporals es trobaran presents en el llarg transcurs del relat, no existeix un fil cronològic que delimiti la utilització dels salts temporals; tanmateix, aquests seran utilitzats de manera responsable sense caure en excessos que provoquin la desorientació de l'espectador.

5.7.2. Tractament audiovisual

El documental es configura a partir de dues tipologies de recursos visuals. En primer lloc, les imatges elaborades pel mateix director d'"Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" en els corresponents rodatges i, en segon terme, les imatges d'arxiu. Els recursos enregistrats als rodatges oferiran la perspectiva dels testimonis del poble i les seves vivències, així com altres fotogrames de diferents paratges emblemàtics i personals del poble. Pel que fa als materials d'arxiu, aquests mostraran diferents esdeveniments del dia a dia dels habitants d'Alòs durant el segle XX. Situacions quotidianes que escenificaran la convivència d'aquells que visqueren la Guerra Civil i el franquisme en aquest inhòspit poble de la Noguera.

El tractament audiovisual a "Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" és crucial per comunicar eficaçment les informacions tan personals i íntimes mostrades pels testimonis del poble. En aquesta producció audiovisual, aspectes com la proporció, l'ús del color, la disposició dels elements visuals, i la qualitat de la imatge seran fonamentals per tal de crear una experiència visual que reflecteixi l'essència d'Alòs així com dels seus habitants i les seves vivències. La correcta integració dels elements d'arxiu amb altres aspectes com l'àudio, la narrativa i l'estructura no-lineal del documental són claus per assolir els seus objectius. En resum, el tractament visual d'"Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" és essencial per transmetre la informació de manera clara i atractiva, influint directament en la seva qualitat periodística i impacte en l'espectador. A continuació es valoraran diferents aspectes audiovisuals

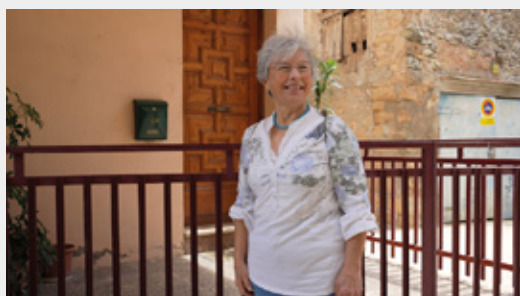

Imatge d'arxiu que forma part d'Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga. Transport.

Esquema del color

El tractament del color a "Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" esdevé un dels aspectes visuals més treballat i estudiats. Es pretén triar una paleta de colors unificada que influenciada per la gran quantitat de recursos d'arxiu. Un altre factor que determina els colors de la paleta de colors són els colors del poble. Aquestes dues influències configuren una paleta de colors on es troben especialment presents tots els colors variant del marró, tant amb relació a les fotografies d'arxiu com a les imatges enregistrades. Els grisos, grocs, taronges i negres es troben també presents en les tonalitats de les imatges que apareixen al documental. Aquests colors són els més presents en el poble, tant en l'actualitat com en les imatges d'arxiu. A escala general predominaran els colors càlids i foscos. L'objectiu últim de la tria és la d'aconseguir a través del tractament del color de les imatges gravades representar de manera totalment fidel les atmosferes i ambients del poble.

Pel que fa a les imatges d'arxiu, no seran tractades ni modificades en cap cas. La realitat present en aquestes fotografies serà mostrada tal com és. Tot i que, a causa de les condicions tecnològiques dels materials fotogràfics de l'època, moltes de les imatges recuperades no presentin la major nitidesa possible, el documental mostrarà explícitament les diferents escenes que s'hi mostren.

Frame de material enregistrat present a Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga. Núria Soldevila.

Tipologia de plans

"Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'Àliga" comptarà amb un ampli ventall de plans de tota mena que mostraran múltiples perspectives del poble així com dels seus habitants. Tot i que el ritme audiovisual és tranquil i contemplatiu, els plans utilitzats buscaran mostrar atmosferes des de diferents perspectives, sense escatimar en plans experimentals i artístics. En aquest sentit, es troben presents una gran quantitat de primers plans. Aquesta tipologia de plans permeten captar els detalls de les expressions facials dels testimonis, mostrant les seves emocions i reaccions mentre expliquen les seves experiències al poble, el qual ajuda a connectar emocionalment l'espectador amb l'habitant i el seu relat. Els plans mitjans també es trobaran presents en la construcció del relat audiovisual. Mostraran el cos sencer dels protagonistes, permetent veure els seus gestos i moviments mentre parlen. Això ajuda a crear un ambient més íntim i personal, i també permet mostrar elements de l'entorn d'Alòs que seran significatius per escenificar les paraules del testimoni. Altrament, en un documental on l'abastiment geogràfic se centra en un punt tan reduït, la mostra de l'entorn assoleix un paper fonamental. És per això que s'utilitzaran gran part de plans generals. S'inclouran en aquests plans cases, carrers, places i paisatges que han estat testimonis d'aquella època. Aquests plans ajudaran a contextualitzar les narracions personals, proporcionant a l'espectador una visió més àmplia de l'impacte de la guerra i la posterior dictadura. En darrer terme i amb l'objectiu d'elaborar un relat audiovisual artístic i treballat, el documental presentarà plans detalls. Aquests seran utilitzats per mostrar detalls significatius d'aspectes concrets i recolzar les narracions dels testimonis. Els plans, per norma general, seran estàtics. S'evitaran els moviments propis dels plans amateurs o de càmera en mà. El ritme narratiu és calmat i senzill, motiu pel qual els moviments de la càmera no seran exagerats i abundants. Es pretén crear un ambient de persistència i immobilitat en el paisatge, situant a l'espectador com un ésser passiu que escolta el relat de testimonis.

Il·luminació

En els plans rodats en exteriors, la il·luminació artificial serà la més reduïda possible, utilitzant en cas que sigui necessari un "Las-tolite", però en cap cas es farà ús cap focus. En condicions interiors on la llum natural sigui desfavorable si entrarà en joc l'ús de focus. Així i tot, no es faran usos excessius d'il·luminacions. La il·luminació de les escenes concordarà amb les tonalitats fosques i càlides del documental.

Recursos gràfics

Més enllà de les imatges, el relat contindrà múltiples gràfics que ajudaran a establir línies de temps i mapes històrics per tal de contextualitzar els esdeveniments de la narrativa històrica. Això permetrà a l'espectador comprendre millor la seqüència i la relació entre els diferents fets històrics. En segona instància, s'usaran grafismes per establir enllaços narratius per mostrar l'evolució de diferents aspectes del poble, com bé podria ser el nombre d'habitants al llarg del temps; connectant així diverses trames de la història. També es faran servir efectes gràfics per destacar informació clau, ressaltant tendències importants o resultats impactants.

D'altra banda, s'usaran grafismes com a estímul visual per a trencar la monotonia dels relats dels testimonis i els plans del poble, fent que l'interès de l'audiència disminueixi el menys possible.

L'estètica dels grafismes al documental seguirà una línia molt senzilla i clara, evitant l'acumulació de dades i text, i exposant només el fet indispensable. S'usaran tipografies senzilles que seguiran la tendència cromàtica del documental, colors foscos i càlids.

Material d'arxiu

El material d'arxiu pren un paper primordial a "Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga", ja que aporten autenticitat i reforcen el missatge dels testimonis orals. Permeten il·lustrar les vivències del poble, les quals no es poden tornar a filmar. Altrament, aporten credibilitat al documental en mostrar evidències visuals i enriqueixen la narrativa mostrant les escenes i creant el context social i històric. La totalitat dels recursos d'arxiu han estat proporcionats i facilitats a l'autor del documental pels testimonis orals que apareixen al documental i altres habitants del poble. Una part de les fotografies provenen d'un fons d'arxiu fotogràfic al qual se li ha donat accés al director del documental i una altra gran part ha estat rescatada i escanejada directament d'àlbums familiars i postals de les famílies del poble.

La presència de les imatges d'arxiu han rebut un tractament previ per tal que puguin ser utilitzades en el documental. Aquest procés ha comptat en dues fases. En primer lloc, l'autor del projecte ha dut a terme una tasca de recuperació de la màxima quantitat d'imatges d'arxiu. Aquestes han estat extretes, cercades o bé escanejades en arxius municipals, biblioteques d'imatges, àlbums familiars, postals i cartes. Tot el material reunit ha estat abocat en un disc local i penjat posteriorment al núvol. La segona fase del processament del material d'arxiu ha estat la selecció del material utilitzable. Aquesta tasca ha esdevingut especialment costosa a causa de la gran quantitat de material i l'àrdua tasca d'establir un varem a partir del qual triar el material corresponent. En primer lloc, es van crear un seguit de carpetes al núvol i la totalitat del contingut es va organitzar segons les diferents subtemàtiques tractades al documental (guerra, festivitats, treball, família, etc). Aquestes carpetes van rebre un nom i un color diferent, clar i senzill, per tal d'organitzar i ordenar el material de la manera més clara i senzilla possible. Quan tot el material va estar organitzat, es va establir el varem de criteris que determinarien la utilització o no del recurs en qüestió. En aquest contingut els valors que es va

van tenir en compte van ser els següents, en ordre de preferència:

- Descripció d'un fet o esdeveniment històric rellevant
- Descripció de fets rutinaris de les vivències dels testimonis
- Qualitat d'imatge raonablement bona
- Transgressió i varietat comunicativa

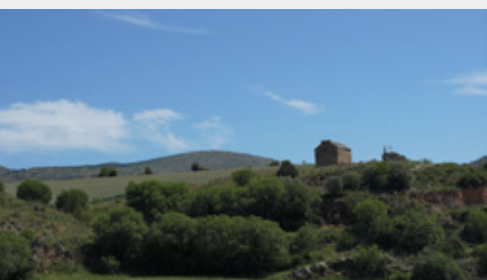
Entenent aquest varem de criteris, la tria d'imatges no s'ha fonamentat directament segons la qualitat de les imatges, prioritzant els recursos que descriuen fets històrics i vivències del poble. Així i tot, algunes de les imatges es trobaven en condicions de tal deteriorament que no permetia identificar que escenificaven. Tot i que aquestes imatges poden servir per representar els efectes del pas del temps i la degradació de la memòria, el recull ha estat descartat. A nivell tècnic i d'edició, les fotografies o elements d'arxius no han estat ni editats ni modificats de cap manera. La preservació de la naturalesa de les fotografies no ha estat alterada per tal de mostrar la realitat de la manera més fidel possible. Les fotografies apareixen al documental tal com han estat trobades.

Material elaborat

La gran majoria de les imatges que apareixen al documental son gravades pel mateix director. Dins del material enregistrat hi haurà tota mena de continguts, des d'imatges del poble que ajudaran a ubicar a l'espectador i proporcionar context geogràfic, com plans dels testimonis que parlen sobre les vivències de la seva infantesa al poble. En el cas d'aquest documental el primer tipus d'imatges, les que mostren com és el poble, prenen un paper fonamental. Es fan servir diferents tipologies de plans que busquen proporcionar un context autèntic, real i local dins la narrativa, el qual ajuda l'espectador a comprendre millor l'entorn cultural, social i econòmic d'Alòs de Balaguer. En mostrar imatges específiques de la zona geogràfica, s'enriqueix l'experiència visual de l'espectador i reforça la connexió emocional amb el contingut d'arxiu. Les imatges enregistrades seguiran una estètica visual d'estil documental clàssic, evitant els moviments.

Localitzacions o espais de rodatge

La totalitat del material de rodatge ha estat gravat a Alòs de Balaguer. Alòs de Balaguer és un municipi de Catalunya situat la comarca de la Noguera, a les Terres de Ponent. El 2019 tenia 130 habitants. Alòs de Balaguer està ubicat en un paisatge geològic molt ric, marcat pel pas del riu Segre. El riu travessa, en primer lloc, un sector constituït per sediments terciaris que formen part del marge nord de la Depressió Central Catalana per introduir-se, posteriorment, en les serralades exteriors dels Pirineus a través d'un estret i profund congost (Congost del Mu) a partir d'Alòs de Balaguer i, finalment, sortir de nou a la depressió de l'Ebre al tram Camarasa-Balaguer. L'agricultura de secà i de regadiu, juntament amb la ramaderia en granja de porcs, constitueixen la principal font d'ingrés dels alosencs. El turisme és també un eix fonamental en l'economia del poble, sobretot a l'estiu, on s'arriba a triplicar el nombre d'habitants habituals. El clima mediterrani de muntanya mitjana d'aquesta àrea, en la qual les precipitacions oscil·len entre els 500 i els 650 mm anuals, contrasta amb l'ambient més sec que l'envolta, ja fora de les serralades. Lògicament, aquestes característiques climàtiques i les roques que afloren tenen una gran influència en la vegetació que cobreix la zona, sobretot en l'ambient de l'estret d'Alòs de Balaguer. L'aïllament de la zona, allunyada de les principals vies de comunicació i on hi ha pobles que han perdut gran part la població els darrers decennis, ha permès una conservació excel·lent del medi natural, molt recuperat de la intensa pressió que sens dubte el va afectar en èpoques anteriors.

Frame de material enregistrat present a Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga. Ermita de Sant Mamet.

Frame de material enregistrat present a Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga. Núria Soldevila i Josep Llera.

Carrer de Sant Antoni

És la travessa més ampla i llarga del poble. El carrer s'inicia en l'entrada superior de la localitat i finalitza a Cal Cintet. S'hi troba la casa de la família Llera-Soldevila, on es graven totes les escenes interiors de les xerrades i relats entre els germans. També s'hi troba Cal Carnisser, el domicili on van néixer i créixer la família Llera. La casa rep el nom de l'ofici de la família, els quals es dedicaven a la indústria de la ramaderia. A "Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" apareixen el Josep Llera i la Núria Soldevila recorrent la via al complet, des de la casa dels Llera-Soldevila fins a Cal Cintet. A més, durant l'època, era dels pocs carrers del poble on es podia transitar amb vehicles o animals. En l'àmbit geogràfic, es troba a la part superior del poble, des d'on es veu el "camp de futbol" i l'ermita de Sant Mamet. Alhora, resulta la part més propera a la muntanya, motiu pel qual era la via més ràpida per sortir del poble en cas de necessitar-ho, tal com ho van requerir els "talps".

Carrer Nou, Carrer Farreria i Carrer la Seda

Aquestes tres vies resulten més estretes i petites que el carrer de Sant Antoni. Es troben a la zona central de la comunitat i només si troben masies i antics comerços que amb el pas del temps han esdevingut també propietats privades residencials. Els dos carrers són recorreguts pel Josep Llera i la Núria Soldevila. La Núria relata la situació dels comerços locals i les masies. De fet, en aquest carrer es troba l'antiga casa dels Soldevila. La Núria també relata les modificacions urbanístiques del carrer. A causa de les condicions geogràfiques de la zona i a la situació del poble, tocant el precipici que condueix al denominat "camp de futbol", els carrers més propers al desnivell van patir ensorraments i part d'aquests carrers van haver de ser reconduïts. A més, en el carrer de la Ferreria es trobava la forja del poble, un dels comerços que actuaven com a centre social on la comunitat sovint es reunia. Aquests tres carrers són tenen un sol empedrat a mà i uneixen l'església parroquial de Sant Feliu amb la part alta d'Alòs.

Església Parroquial de Sant Feliu

L'església parroquial de Sant Feliu d'Alòs està ubicada al centre de la població. Es tracta d'un edifici aïllat que té l'antiga rectoria adossada vers l'oest. És un temple d'origen romànic però que en l'actualitat només es conserva visible les reformes barroques del segle XVII-XVIII. Està inclosa en l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Al seu interior conserva dos retaules gòtics del segle XIV de gran valor escultòric i una talla de fusta policromada de Santa Anna del segle XV-XVI. És l'icona de més valor del poble, de fet l'escultura de la Santa Anna, la Verge i L'Infant Jesús resulta una obra de molt valor, la qual es va indicar que s'hauria de cremar durant la guerra civil pero un habitant d'Alòs la va amagar en uns esbarzers per tal de protegir-la. Al documental, l'Agustí Messeguer exposa tots els detalls de la història de l'església i del que va significar per als habitants d'Alòs. A més, l'escultura estableix un paral·lelisme que serveix per comparar el miracle de la supervivència d'obra en el context de la Guerra Civil amb la resistència d'aquells habitants que es van refugiar al bos i que, tot i la persecució dels soldats del bàndol nacional, van aconseguir amagar-se i sobreviure. Un dels objectius d'“Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga” és el de mostrar aquests tresors identitaris del poble.

Exposició municipal de l'ajuntament

L'any 2021 alguns dels habitants d'Alòs de Balaguer, que d'igual manera que els testimonis del documental creien que la història del poble mereixia ser escoltada, van crear l'Associació d'Agroturisme d'Alòs de Balaguer per tal de promocionar aspectes del poble com el turístic, l'agrari i el cultural. Aquesta associació ha organitzat aquest darrer any una petita exposició fotogràfica sobre la història del poble, especialment sobre el franquisme i la Guerra Civil. Dins del documental es mostren diverses escenes on l'Agustí Messeguer comparteix diferents vivències amb el Josep Llera mentre comenten les fotografies. L'agustí Messeguer resulta un testimoni molt interessant, ja que forma part de l'associació i ha realitzat una recerca sobre la història del poble. Més enllà del recull fotogràfic, l'Agustí exposa com ha realitzat una àrdua recerca per conèixer com els edificis més importants i representatius del poble han anat canviant al llarg del temps. En aquest segment d'Alòs de Balaguer es tracta de manera íntegra l'evolució del poble en tots els nivells, especialment a escala cultural i social. Els testimonis parlen sobre les petites onades migratòries que va haver-hi al poble durant el franquisme i que han propiciat que avui en dia Alòs disposi d'un nombre d'empadronats molt reduït.

La “Cova” com a refugi de la Guerra

La travessa que uneix la zona residencial d'Alòs de Balaguer amb el denominat "Camp de futbol", el qual és una era asfaltada on se celebren les principals festivitats locals, entre elles l'actual ball de festa major, creua part del penya-segat. En aquest descens, concretament en una cantonada del camí, s'hi troba la cova. Una galeria que s'obre en dues petites coves en la part final la caverna. La totalitat de la cavitat no deu superar els trenta metres quadrats. Al documental, el Josep Llera i la Núria Soldevila assisteixen a la "Cova". Quan els avions sobrevolaven el poble durant la Guerra Civil, la totalitat dels habitants d'Alòs es desplaçaven en un grup a la galeria per tal d'aixoplugar-se dels possibles atacs aeris. En aquesta caverna passaven hores nens i avis, desenes de famílies amuntegades que esperaven el temps que calgués fins al moment que deixessin de sentir el soroll dels motors dels avions. Junt amb la Núria Soldevila, s'acudeix a l'interior de la cova per tal que l'espectador vegin en primera persona les reduïdes mides del túnel, alhora que visualitzin de manera directa aquells que es van refugiar. De tots els amagatalls naturals de la gent del poble, el refugi de la cova era el més conegut degut precisament al fet que s'acudia en massa, essent l'aixopluc de tot el poble en algun moment.

Masia de la família Llera-Soldevila

En el domicili on actualment viuen el Jesús Llera i la Núria Soldevila s'enregistren la totalitat dels diàlegs que es desenvolupen entre els germans de la família Llera. La casa es troba al carrer de Sant Antoni, el més llarg i ample del poble, i actua com a punt de reunió de la família, ja que els altres dos germans viuen a fora del poble. Els dinars familiars de la família es duen a terme en aquesta casa, de fet les escenes enregistrades han estat gravades just després d'un dinar. La tria d'aquest espai com a localització on enregistrar les converses, que resulten declaracions personals i íntimes dels autors, recau precisament en el fet que la casa representa d'alguna manera la vida dels propietaris. D'altra banda, la totalitat dels testimonis coneixen la casa i se senten precisament "com a casa" dins d'ella. El fet que se sentin còmodes dins l'habitable resulta fonamental per tal que els germans s'obrin a relatar les seves experiències personals. Més enllà dels diàlegs entre els germans, s'aprofita que la casa estigui a la part més alta del poble per tal que el Josep Llera i la Núria Soldevila relatin diferents esdeveniments socials del poble. Des d'on jugaven quan eren petits fins al recinte tenien l'hort i el bestiar. D'alguna forma resulta el punt d'unió entre famílies, l'espai segur on relates diferents perspectives del patiment dels pares dins d'una mateixa cognom.

5.7.3. Tractament sonor

Hi ha cinc elements sonors: Entrevistes, música, so ambient, efectes sonors i silenci. S'han utilitzat els elements depenent de les característiques de cadascun en clau narrativa. El so ambient està sempre relacionat amb els elements presents en la narració. En cap cas s'ha optat per sons de tipus no diegètic. En la majoria dels casos es procurarà que el so ambient sigui en camp. A "Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga", el so ambient es farà servir per aportar context a les escenes que mostren el poble. S'usaran també per proporcionar sensacions de profunditat i d'espai, proporcionant informació sobre les característiques acústiques dels carrers del poble. En darrera instància, el so ambient mantindrà la continuïtat entre plans, potenciant la imatge visual i inferint en el contingut emocional de les escenes dels testimonis. Pel que fa a la música, el documental tindrà una cançó popular que s'utilitzarà durant tota l'obra, inserint parts de la cançó quan sigui convenient. La cançó triada és la versió de "La Presó de Lleida" de Marina Rossell. Aquesta cançó té drets, però aquest han estat cedits al director del documental. La mateixa cantant ha donat permís per tal que la cançó sigui utilitzada dins d'aquest projecte amb total llibertat. La tria d'aquesta melodia popular es deu a la gran quantitat de simbolismes i paral·lelismes que uneix la lletra de la peça amb la temàtica del documental. La lletra de la cançó tracta el testimoni dels presoners d'una presó de Lleida que busquen la seva llibertat davant d'una autoritat que restringeix els seus drets. El fet que la presó es trobi a Lleida es pot relacionar amb la ubicació geogràfica d'Alòs de Balaguer, situat a la província de Lleida. D'altra banda, més enllà de les relacions en els relats de les dues peces, la melodia resulta estètica i concorda amb el ritme i ambient que presenta el documental. El silenci és un element sonor vital en la narrativa sonora. Permet transmetre la calma i alentiment l'atmosfera que es vol transmetre. Alhora, s'utilitzarà com a element de reflexió, especialment després d'escoltar els testimonis o de tractar

5.7.4. Postproducció

El tractament del muntatge del documental pren especial importància a Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga. Es combinaran les imatges dels rodatges i es combinaran amb els materials d'arxiu. El que determinarà el muntatge i l'estil narratiu serà la veu dels testimonis. Aquesta se sobreposarà a les imatges, situant la veu per sobre de les diferents escenes. Part de les imatges enregistrades al rodatge i part del material d'arxiu que apareix al documental ha estat han estat novament enquadrades per tal de poder ser incloses dins l'escaleta. A partir d'aquest ajustament, s'ha elaborat un "carro" amb les parts més destacables i aprofitables de cada escena, una línia de vídeo a partir de la qual es realitzen els talls pertinents. Pel que fa a les transicions entre escenes, per normal general es faran per tall. Així i tot, en moments concrets d'"Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga", especialment en les escenes rodades a la masia Llera-Soldevila.

Tenint en compte la creació del "carro" d'imatges i la resta de passos realitzats en el procediment de postproducció, es podria separar aquest llarg procés en dues grans etapes. La primera de les dues etapes de postproducció, la qual engloba la creació del "carro" és la tria i secció del material que es vol utilitzar. Aquesta tasca ha comparat el visionament de cada clip per tal de seleccionar el que és aprofitable. Un cop triades cadascuna de les escenes, les quals han estat tallades en el "frame" exactes i adient, s'ha transcodificat el conjunt del material en arxius "proxys". La totalitat del material enregistrat s'ha filmat amb una Sony Alpha IV, aprofitant el màxim de resolució 4K i treballant a 30 fps per segon. Els fitxers de vídeo originals d'aquest tipus són molt pesats i poden causar problemes de rendiment en els programes d'edició, com alentiments i bloquejos. És per això que la reconversió dels arxius en format proxy possibilita treballar amb més lleugeresa i comoditat, creat còpies de menys resolució i mida. En aquest procés de reconversió, els arxius originals van rebre nomenclatures clares i senzilles per tal d'evitar incompatibilitats entre els diferents pro-

grames d'edició de vídeo emprats. Seguidament, amb la totalitat del material triat, s'ha procedit l'ordenació i classificació dels continguts en escenes i eixos temàtics. Aquesta reordenació i muntatge s'ha dut a terme mitjançant el programa DaVinci Studio Resolve. Un cop el documental ha estat muntat al complet seguint els criteris i les directrius preestablerts, s'ha exportat el conjunt de material en arxius de diferents formats per tal d'obtenir la versió final dels productors en diferents formats. La tria de DaVinci Studio Resolve com a programa d'edició es deu que resulta molt més complet específic que no pas els programes de la competència. Possibilita la modificació de més paràmetres, si es posseeixen nocions bàsiques del programa, resulta més intuïtiva i ordenada.

L'objectiu final del muntatge és el d'aconseguir un tractament adient, fidel, evitant caure en apropar-se a esdevenir un muntatge pretensions. A través de l'edició es pretén adoptar un ritme narratiu calmat que representi la vida al poble, la impertorbabilitat del món rural. L'estil de muntatge calmat i reflexiu permet capturar l'essència del poble d'Alòs de Balaguer i la seva gent. Un ritme narratiu massa accelerat o sensacionalista podria desvirtuar aquesta essència. Els testimonis dels habitants d'Alòs són el cor del documental. El muntatge adoptat transporta l'empatia cap a aquests testimonis, donant-los l'espai i el temps necessaris per expressar les seves emocions i experiències. L'estil narratiu crea una connexió més profunda entre els testimonis i l'espectador. Les imatges acompanyades de la cançó "La presó de Lleida" i crea un ambient immersiu que evoluciona l'espectador en l'atmosfera d'Alòs. Això ajuda a transportar-lo en el temps i a connectar amb les vivències dels seus habitants. A la secció d'annexos del projecte s'inclou una guia visual elaborada a partir de "frames" de la pel·lícula i que ha estat fonamental durant el procés de postproducció. Ha servit al muntador per tal d'obtenir una visió general del conjunt del material de les diferents escenes, les quals han estat tallades i muntades de manera conjunta en el "carro" que disposa de la totalitat del material rellevant i aprofitable.

5.8. Escaleta

SEQ	LOCALITZACIÓ	LLUM	PERSONATGES	DESCRIPCIÓ	PLA	AUDIO	VIDEO	GRAFISMES
				Careta documental			Careta programa	
1	carrers poble	ext dia	Josep Llera +Núria Soldevila	Josep Llera passeja amb Núria Soldevila per Alòs de Balaguer el poble a on va néixer i a on va viure fins als catorze anys que va marxar a Barcelona a casa d'un cosí del seu pare per aprendre un ofici. Conversen i gaudeixen del passeig pels carrers tranquils i silenciosos del poble, es fixen en les cases algunes estan en runes altres han restaurades en els darrers anys algunes s'han convertit en allotjaments rurals quan arriben al començament del carrer de Sant Antoni, s'aturen i s'acosten a la barana del mirador i observen l'ermita de Sant Mamet en un extrem de la muntanya.				CHY Alòs de Balaguer, la Noguera
				Entra a tota pantalla un video amb el mapa de la Comarca de la Noguera i situa el poble <u>d'Al'os Veu</u>		OFF situació poble	Vídeo amb el mapa de la comarca i	

				en OFF			sutació d' Alòs	
--	--	--	--	--------	--	--	--------------------	--

SEQ	LOCALITZACIÓ	LLUM	PERSONATGES	DESCRIPCIÓ	PLA	AUDIO	VIDEO	GRAFISMES
2	carrers poble	ext dia	Josep Llera +Núria Soldevila	Josep i Núria continuen caminant estan a la part central més antiga del poble els carrers són molt estrets tant que en alguns no hi poden circular els cotxes també tenen molt pendent passant una arcada que uneix dues cases hi ha una plaça i el carrer s'eixample aleshores s'aturen a Cal Carnisser, la casa familiar.				
3.1	menjador Cal Carnisser	int dia	Josep Llera +Núria Soldevila + Jesús Llera + Pepita Llera + Josep Maria Bernaus	Josep i Núria entren a casa a on els esperen Jesús i Pepita Llera amb Josep Maria Bernaus. Es saluden i entren al menjador, se senten al sofà i comencen a conversar de com recorden com era la vida al poble quan eren petits. Jesús s'aixeca i va buscar una capsa de fotografies familiars a les golfes.				
3.2	golfes Cal Carnisser	int dia	Jesús Llera	Veiem Jesús Llera traient d'un armari antic una capsa gran de				

				llauna, baixa les escales				
--	--	--	--	---------------------------	--	--	--	--

SEQ	LOCALITZACIÓ	LLUM	PERSONATGES	DESCRIPCIÓ	PLA	AUDIO	VIDEO	GRAFISMES
4	menjador Cal Carnisser	int dia	Josep Llera +Núria Soldevila + Jesús Llera + Pepita Llera + Josep Maria Bernaus	Jesús entra al menjador i ensenya les fotografies a <u>tots</u> les passen lentament i les van comentant parlen de les persones que hi surten i observen com ha canviat el poble.				
				Veiem passar les fotografies a total sentint com les comenten				Fotografies familiars família Llera Porta
5	<u>terrssa</u> Cal Carnisser	ext dia	Josep Llera +Núria Soldevila + Jesús Llera + Pepita Llera + Josep Maria Bernaus	Surten a la terrassa des de on observen la muntanya de Sant Mamet , veiem panoràmica de la serra, Josep explica que hi anava de petit amb la família i recorda com el seu pare explicava que en acabar la guerra es va amagar en una cova per por que el matessin i que la seva família li portava menjar per poder sobreviure.				

SEQ	LOCALITZACIÓ	LLUM	PERSONATGES	DESCRIPCIÓ	PLA	AUDIO	VIDEO	GRAFISMES
6	carrers poble		Josep Llera +Núria Soldevila	Josep i Núria s'acomiaden i surten de la casa familiar i <u>continuen</u> passejant pel poble				
7	local social Alòs		Josep Llera + Nuria+Agustí Messeguer + Núria Soldevilla	Josep i Núria visiten el local social d'Alòs a on hi ha una exposició fotogràfica amb un recull de fotos cedides pels habitants d'Alòs, hi ha <u>fotografies del</u> <u>inici</u> del segle XX i també del període de la guerra civil i la postguerra mostren com eren els habitants del poble i també escenes de la vida quotidiana, dels oficis , festes de les cases i indrets del poble, l'església parroquial , les ermites , la mina de bauxita.				CHY local social Alòs+ Agustí Messeguer, historiador
				Veiem recull <u>fotografies</u> cedides pels veïns del poble		música		CHY fotografies cedides veïns d' Alòs

7.1	local social Alòs		Josep Llera + Núria+Ag ustí Messeguer + Núria Soldevilla	Continuen visitant l'exposició , Agustí historiador local els proposa anar a visitar l'església del poble.				
-----	----------------------	--	--	--	---	--	--	--

SEQ	LOCALITZACIÓ	LLUM	PERSONATGES	DESCRIPCIÓ	PLA	AUDIO	VIDEO	GRAFISMES
8	<u>Ésglesia</u> parroquial	int dia	Josep Llera + Núria+Ag ustí Messeguer + Núria Soldevilla	Agustí els ensenya l'església parroquial de Sant Feliu construïda a partir del segle XI que té elements romànics i barrocs, observen el retaule policromat. Dedicat a Sant Feliu i les diferents imatges.				CHY Església parroquial de Sant Feliu
				Entra fragment del documental La guerra a Alòs de Balaguer cedit per la família de Ca la Lela d'Alòs a on la monja Maria Galcerán Blanch explica que a l'inici de la guerra es van endur els retaules i la imatge de Santa Anna i Sant Antoni per salvar-les, tota les altres les van cremar.			Insert Maria <u>Galcerán</u>	CHY Maria Galcerán Blanch +La guerra a Alòs de Balaguer +imatges cedides per la família de Ca la Lela

9	<u>església</u> parroquial	ext dia	Josep Llera + Agustí <u>Messeguer</u> + Núria Soldevila	Surten de l'església i observen les campanes. Agustí explica que a l'inici de la guerra es van endur les campanes per fer-ne material de guerra , només en van deixar una per poder avisar a la població quan hi havia combats o bombardejos.				
---	-------------------------------	---------	---	---	--	--	--	--

SEQ	LOCALITZACIÓ	LLUM	PERSONATGES	DESCRIPCIÓ	PLA	AUDIO	VIDEO	GRAFISMES
10	refugi de la plaça del pou	ext dia + int dia + torxa	Josep Llera +Núria Soldevila	Núria i Josep s'acomiaden de l'Agustí i van direcció al poliesportiu, baixen les escales del barranc i van a trobar el Refugi de la plaça del Pou. És un forat no gaire gran excavat en la paret de la muntanya. És tot fosc, es col·loquen a l'entrada i fent servir el telèfon mòbil de llanterna entren en la cova, caminen a poc a poc veuen que és molt llarg i sembla que en un punt es fa més ample. Els han explicat que durant la guerra si hi havien amagat més de 100 persones.				CHY refugi de la plaça del pou

11	carrer de Sant Antoni	ext dia	Josep LLera + Nuria+Agustí Messeguer + Núria Soldevilla+Àngel Pasqual	segut en un banc que dona al barranc es troben a l'Àngel Pasqual que els explica que just en la serra del darrere seu era per a on pujaven amb mules el menjar i el material de guerra als soldats del front, ja que en aquells temps no hi havia camins per carros ni carreteres. També explica que els soldats que estaven al poble anaven a menjar a unes cuines col·lectives situades en cases i els hi diu a on es pot visitar una.				
----	-----------------------	---------	---	--	---	--	--	--

SEQ	LOCALITZACIÓ	LLUM	PERSONATGES	DESCRIPCIÓ	PLA	AUDIO	VIDEO	GRAFISMES
				Entra fragment vídeo d'evolució del front del Segre durant la guerra				CHY La guerra a Alòs de Balaguer +imatges cedides per la família de Ca la Lela

12	carrer major	int dia	Josep LLera + Agustí <u>Messeguer</u> + Núria Soldevila	Acompanyats de l'Agustí la Núria i el Josep visiten una casa en què durant la guerra es va convertir en menjador col·lectiu amb la finalitat que els soldats que estaven al poble el poguessin utilitzar això va passar amb un parell de cases més , podem veure que encara es conserva un rètol pintat a les parets				
13			Josep LLera + Núria Soldevila	Quan acaben Núria i Josep tornen a cal Carnisser				

SEQ	LOCALITZACIÓ	LLUM	PERSONATGES	DESCRIPCIÓ	PLA	AUDIO	VIDEO	GRAFISMES
14	menjador Cal Carnisser	int dia	Josep Llera + Núria Soldevila + Jesús Llera + Pepita Llera + Josep Maria Bernaus	Quan acaben Núria i Josep tornen a cal Carnisser a on els esperen la resta de la família per dinar després tornen a asseure-se al sofà Josep Maria encén el televisor col·loca un <u>memòria</u> USB al lateral agafa el comandament i es reproduïxen unes imatges familiars d'un ball de festa major a la plaça de l'ajuntament i unes altres de quan es feia la matança del porc al tros de carrer just davant de casa. La càmera es gira veiem un pla general de tots asseguts al sofà es miren i riuen.				
				Entren títols de crèdits sobre vídeo amb música d'imatges d'Alòs de Balaguer			video final Alòs.	roll <u>crèdits</u>

6. Memòria de producció

6.1. Pla de rodatge

Día 1: Preparació i Revisió de Material

Preparació del Equip:

9:00 a.m. - 10:00 a.m.: Preparació de l'equip de gravació, inclòs la càmera, el so i l'equip d'il·luminació.

10:00 a.m. - 11:00 a.m.: Revisió de l'equip i verificació de la seva funcionalitat.

Revisió de Material:

11:00 a.m. - 12:00 p.m.: Revisió del material previamente recopilat, inclòs documents, fotos i vídeos, per identificar les històries i testimonis més rellevants.

12:00 p.m. - 1:00 p.m.: Llunch break.

Entrevistes amb testimonis:

1:00 p.m. - 2:00 p.m.: Entrevista amb el primer supervivent.

2:00 p.m. - 4:00 p.m.: Entrevista amb el segon supervivent.

4:00 p.m. - 6:00 p.m.: Entrevista amb el tercer supervivent.

Día 2: Segona ronda d'entrevistes

9:00 a.m. - 10:00 a.m.: Entrevista amb el quart testimoni.

10:00 a.m. - 12:00 p.m.: Entrevista amb el cinquè testimoni.

12:00 p.m. - 1:00 p.m.: Dinar.

Entrevistes amb Familiars:

1:00 p.m. - 2:00 p.m.: Entrevista amb el primer familiar.

2:00 p.m. - 4:00 p.m.: Entrevista amb el segon familiar.

4:00 p.m. - 6:00 p.m.: Entrevista amb el tercer familiar.

Día 3: Entrevistes amb experts i Familiars

Entrevistes amb Supervivents:

9:00 a.m. - 10:00 a.m.: Entrevista amb primer expert.

10:00 a.m. - 12:00 p.m.: Entrevista amb el segon expert.

12:00 p.m. - 1:00 p.m.: Llunch break.

Entrevistes amb Familiars:

1:00 p.m. - 2:00 p.m.: Entrevista amb el quart familiar.

2:00 p.m. - 4:00 p.m.: Entrevista amb el cinquè familiar.

4:00 p.m. - 6:00 p.m.: Entrevista amb el sisè familiar.

Día 4: Gravació d'Escenes de Context

Gravació d'Escenes de Context:

9:00 a.m. - 10:00 a.m.: Gravació d'escenes de context a la plaça del poble.

10:00 a.m. - 12:00 p.m.: Gravació d'escenes de context a la casa dels supervivents.

12:00 p.m. - 1:00 p.m.: Llunch break.

Gravació d'Escenes de Testimonis:

1:00 p.m. - 2:00 p.m.: Gravació d'escenes de testimonis dels supervivents en diferents llocs del poble.

2:00 p.m. - 4:00 p.m.: Gravació d'escenes de testimonis dels familiars en diferents llocs del poble.

4:00 p.m. - 6:00 p.m.: Gravació d'escenes de testimonis dels supervivents en diferents llocs del poble.

Día 5: Gravació d'Escenes de Context

Gravació d'Escenes de Context:

9:00 a.m. - 10:00 a.m.: Gravació d'escenes de context a la església del poble.

10:0

6.2.Pressupost i recursos

En les diferents etapes de preproducció, producció i postproducció de la creació del documental es necessitarà un seguit de materials. En el següent pressupost s'inclouen un seguit de productes i recursos que podrien variar en relació a les condicions de producció, tenint en compte possibles imprevistos i desplaçaments. Altrament, el cost d'utilitzar aquests productes podria variar pel fet que gran part dels elements ja són propietat del director del documental. El pressupost determina el valor de tots els recursos sense tenir en compte que siguin llogats, comprats o ja en possessió.

Equipament Tècnic

Lloguer de càmeres de vídeo full frame: 500€

Trípodes, estabilitzadors i accessoris de filmació: 150€

Micròfons i enregistradors d'àudio: 200€

Il·luminació i reflectors: 300€

Equips d'edició de vídeo i programari: 800€

Total: 1950€

Transport

Combustible i peatges pel viatge al poble i desplaçaments: 150€

Possible lloguer de vehicle: 300€

Total: 450€

Allotjament i Alimentació

Allotjament per a les dues persones durant 5 dies (100€ per persona per dia): 1000€

Menjars i begudes durant l'estada (50€ per persona per dia): 500€

Total: 1500€

Permisos i Llicències

Permisos de filmació en localitzacions específiques: 100€

Assegurances necessàries per a la producció: 200€

Total: 300€

Altres Despeses

Material d'oficina (targetes de memòria, bateries, etc.): 150€

Imprevistos: 300€

Total: 450€

Pressupost Total

Sumant tots els costos, el pressupost total estimat per a la gravació del documental a
Alòs de Balaguer seria d'aproximadament 5150€.

6.3. Finançament

Per tal de realitzar el documental resulta necessària obtenir un finançament que cobreixi el pressupost. Per tal de reunir aquest coixí econòmic, es buscaran diferents vies de finançament. En primer lloc, es contactaran amb institucions i entitats locals dels pobles de la zona, incloent-hi Alòs de Balaguer. Dintre d'aquest ventall es buscarà contactar amb organismes de Baldomar, Rubió de dalt, Montonís, Foradada, la Clua, Camarasa, Cubells, Artesa de Segre i Vernet, entre d'altres. Es consultarà a aquests organismes si poden oferir algun tipus d'ajuda al projecte, tant ajudes econòmiques com espais de projecció o recursos tècnics. D'altra banda, es buscarà obtenir finançament a través de subvencions públiques i ajudes. A Catalunya, el Departament de Cultura ofereix ajudes econòmiques a documentals en fase de desenvolupament amb prèvia sol·licitud.

També es buscaria obtenir algun recolzament econòmic del Memorial Democràtic de Catalunya, una institució pública de la Generalitat de Catalunya creada l'any 2007 amb l'objectiu de recuperar, commemorar i fomentar la memòria democràtica a Catalunya durant el període de 1931 a 1980, que inclou la Segona República, la Guerra Civil, la dictadura franquista i la transició a la democràcia. Així doncs, la proximitat temàtica del contingut d'"Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" encaixaria perfectament amb el tipus de material tractat a l'associació.

El Memorial Democràtic també lidera el Banc de la Memòria Democràtica, un projecte que recull i posa a disposició de la ciutadania fons i col·leccions sobre la memòria democràtica a Catalunya d'aquell període. El conjunt del material elaborat, recollit i utilitzat en el procés de creació del documental podria formar part d'aquest del banc un cop finalitzat el projecte.

D'altra banda, també es cercarien ajudes econòmiques en organismes d'àmbit nacional com la ICAA (Instituto de la Cinematografía y de las Artes Audiovisuales).

6.3. Target

"Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" presenta com a "target" o públic objectiu diverses audiències interessades en la història, la memòria col·lectiva i els impactes socials i personals dels conflictes bèl·lics i les dictadures en el territori català, més concretament a Lleida. Perfils com historiadors, investigadors i estudiants interessats a aprofundir en els detalls i les experiències del món rural i els pobles més inhòspits del territori català d'aquests períodes turbulents de la història espanyola. Aquest públic podria valorar la visió microhistòrica i les històries personals que ofereixen una perspectiva única sobre els esdeveniments històrics a escala local.

Més enllà del "target" professional, es comprèn dins del públic objectiu a qualsevol persona interessada en la memòria històrica i la reconciliació, ja que les narracions dels habitants del poble il·lustren les seqüeles emocionals i socials de la guerra i la dictadura, així com els esforços per preservar la memòria i la veritat històrica en aquells llocs on no s'ha posat mai el focus mediàtic.

A més dels públics objectius amb característiques específiques, el fet que "Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga" sigui un curtmetratge enregistrat i produït en català, serà més senzill connectar amb l'audiència que parli aquesta llengua, ja que es tracta d'una qüestió lingüística.

En darrer terme, no existeix una franja d'edat limitada en relació amb el públic objectiu del documental. Així i tot, els continguts busquen interpel·lar al públic adult (dels 30 anys als 64) i de la tercera edat (dels 64 anys en endavant). Els actuals habitants del poble, en molts casos familiars directes d'aquells que van viure a Alòs de Balaguer durant l'etapa històrica tractada, són compresos també com a públic objectiu. L'estreta relació de proximitat tant en l'àmbit local com en l'àmbit familiar s'entén com un factor rellevant a l'hora de fer més propens que l'interès sigui major en aquest sector.

6.4. Pla de distribució

La possibilitat de presentar el documental en festivals és una gran oportunitat per donar a conèixer a “Alòs de Balaguer sota l’ombra de l’àliga” i arribar a nuclis a nous nuclis de persones. El pla de distribució de la peça audiovisual contempla la presentació del documental en diferents festivals de documentals. Participar en aquest tipus d’events permet obtenir visibilitat i reconeixement davant de públics amplis i professionals, entesos en la matèria. En segon lloc, en aquest tipus d’espais es poden rebre feedbacks d’altres cineastes, productors, programadors i distribuïdors. La contemplació d’opinions de professionals és de gran valor tant per millorar futurs treballs com per establir noves sinergies i contactes. El pla de distribució del documental seguirà el model de campanya d’autodistribució. La creació d’una marca o segell propi resulta quelcom fonamental en aquest sentit. S’hauria d’elaborar una presentació del documental, una sinopsi, un teaser i una fitxa tècnica. La fulla de ruta del pla de distribució seguiria quatre passos:

1.- Planificació de la distribució

- Definir els objectius de distribució i el públic objectiu.
- Identificar els festivals de documentals adequats per presentar el documental, tenint en compte els requeriments d'estrena.
- Preparar materials de promoció com tràilers, cartells, dossiers de premsa, etc.

2.- Enviament a festivals

- Enviar el documental als festivals seleccionats, complint amb els requisits d'inscripció i terminis
- Fer un seguiment de les seleccions i preparar la participació en els festivals on es programi

3.- Estrena i exhibició

- Planificar una estratègia d'estrenes en sales de cinema, plataformes online, emissores de TV, etc.
- Contactar amb exhibidors i programadors per aconseguir projeccions

- Organitzar debats i activitats complementàries per promoció-
nar el documental

4.- Promoció i màrqueting

- Crear un pla de comunicació i màrqueting per donar a
conèixer el documental
- Utilitzar xarxes socials, pàgina web, premsa, etc. per arribar al
públic
- Participar en mercats i trobades professionals per establir
contactes

D'entre la totalitat de festivals i concursos on es possibilita la presentació de documentals o altres tipus de curtmetratges o peces audiovisual es prioritzaran les següents tipologies de certamens:

- Festivals de cinema independent, cosa que permet pressupos-
tos més baixos i experimentacions formals.
- Concursos que valorin la selecció de nous directors o directors
joves.
- Certamens que valorin el gènere històric, la memòria històrica
i els temes socials com un punt a favor. Aquest fet també
ajudarà a la petició de subvencions i ajuts per a la distribució
del mateix sobretot a nivell europeu.
- Seccions paral·leles als festivals importants on s'obre la possi-
bilitat a nous formats i nous professionals.

Arràn d'aquests paràmetres s'ha realitzat un cerca de festivals que puguin acollir projectes documental. D'altra banda, s'utilitzarà un recurs proporcionat per l'acadèmia del cinema català, un motor d'internacionalització de projectes anomenat "CATALAN FILMS & TV". El CF&TV és una organització que promou la internacionalització de projectes i empreses catalanes amb l'objectiu de presentar-los en mercats i festivals a nivell internacional. A través del seu cercador, desenvolupat per l'Institut Català de les Empreses Culturals (ICEC) el 2020, es pot realitzar una primera selecció dels festivals que acullen projectes similars a Somni d'extraradi. És important tenir en compte que hi ha plataformes que faciliten la inscripció de projectes, algunes d'elles de manera

gratuïta i altres de pagament.

Per tal de formar part dels festivals i entrar dins del procés de preselecció d'aquells certamens que requereixin aquest procediment, s'utilitzarà la plataforma Vimeo per incloure certs continguts del documental.

Un cop finalitzat tot el procés de distribució a festivals i certamens el curtmetratge serà penjat en plataformes online especialitzades en el gènere documental amb la intenció d'arribar a públics específics que estiguin interessats en les temàtiques d'"Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga".

En darrer terme, dins la estratègia de distribució es contempla la possibilitat d'estructurar una fulla de ruta per tal de distribuir la peça documental en físic en el cas d'aquells certamens que així ho sol·licitin. Així i tot, avui en dia la majoria de festivals sol·liciten l'arxiu del documental digital.

Festival	Deadline	Requeriments	Altres observacions
<i>ZINEBI - Festival Internacional de Cinema documental de Bilbao</i>	15 de juliol	- Màxim 30 minuts - Es valora l'estrena (no indispensable). - Taxa d'inscripció.	El Festival prioritzarà en el procés de selecció pel·lícules que permetin la seva estrena
<i>DOC-u</i>	22 de febrer	El format d'exhibició dels curtsmetratges documentals serà un fitxer .mov o .mp4, h264, 1920x1080p, 24/25fps; mono, estèreo o 5.1 que serà lliurat a l'organització del festival, en els terminis previstos, a través d'un enllaç de descàrrega en línia. Les obres que no compleixin aquests requisits tècnics no seran acceptades. L'arxiu de projecció es lliurarà net (sense subtítols incrustats) i el festival haurà de rebre la llista de subtítols al castellà, el català i l'anglès en format .srt en sincronia amb l'arxiu de projecció per separat. Es recomana especialment la disponibilitat de subtítols en anglès en format .srt, per assegurar la internacionalització de les obres i la seva màxima visibilitat i comprensió dins del festival.	Estudiants majors de 18 anys durant el curs 2022-2023 i 2023-2024 a qualsevol de les universitats.
<i>Documenta Madrid</i>	20 d'abril	- Sense límit. - Estrena i exclusivitat en visionat.	Hi ha diversos festivals a Madrid que tenen diferents bases i s'han de tenir en compte posteriorment: Cortomediadmadrid, Imaginreeíndia, Madrid Indie Film festival.
<i>In-edit Barcelona</i>	12 de juliol	Totes les obres que hagin estat seleccionades rebran el contracte per a formalitzar la seva participació en el Festival, la signatura del qual és indispensable per	la convocatòria internacional d'In-Edit Barcelona fa que el vostre documental pugui ser també seleccionat per la resta de seus de la nostra xarxa internacional de festivals In-Edit: enguany

		a la seva participació. Després de la formalització, caldrà facilitar al Festival els materials promocionals corresponents així com la còpia de projecció. L'organització del Festival es reserva l'exclusiva de la publicació oficial de la llista de títols seleccionats, i acordarà l'ordre i la data d'exhibició de cada obra.	tenim edicions confirmades a Xile, Brasil, Grècia i Veneçuela.
<i>Filmets Badalona Film Festival</i>	31 de maig a les 21:00	L'organització es reserva el dret d'utilització parcial o total dels curtmétratges de la Secció Oficial, o bé de frames dels mateixos, sempre sense cap finalitat comercial ni lucratiua, per a la promoció o difusió del festival. Igualment, es reserva el dret de publicar un tràiler o un fragment de màxim 30 segons de cada curtmétratge de la Secció Oficial a la web i a les xarxes socials amb la mateixa finalitat - màxim 30 minuts	El Festival prioritzarà en el procés de selecció pel·lícules que permetin la seva estrena
<i>Cerdanya Film Festival</i>	15 d'abril	- màxim 30 minuts Plataformes: Les inscripcions es realitzen a través de plataformes com Film-Freeway, Festhome o Clickforfestivals. Taxes d'inscripció: Podeu variar dependent de la categoria i el moment de la inscripció (early bird, regular, batega).Ter-	El Festival prioritzarà en el procés de selecció pel·lícules que permetin la seva estrena

		mini dinscripció: Normalment, el termini dinscripció finalitza entre març i maig de l'any del festival.	
<i>Festival Internacional de cinema independent d'Eivissa</i>	A partir de l'1 de gener	- No menys de 45 minuts	S'accepten feines en qualsevol idioma, només els curtsmetratges seleccionats i projectats han d'estar subtitulats en català o castellà si no són el teu VO. Els productors de les obres seleccionades cediran els seus drets per a la projecció als nostres auditoris i la possible inclusió dels tràilers en vídeos promocionals del festival sense prèvia signatura de cap contracte.
<i>La GRAN PANTALLA Festival</i>	15 d'abril	- Màxim 30 minuts	festival internacional de cinema de les persones grans de Barcelona. Un espai dedicat a la trobada cinematogràfica intergeneracional. En el Festival la GRAN Pantalla! es projecten pel·lícules i curtsmetratges, es realitzen xerrades que ofereixen noves mirades sobre el fet de ser i fer-se gran. El festival té com a objectiu desmuntar els estereotips que existeixen en la societat sobre les persones grans i promoure l'envelliment actiu, a través de la reflexió i el debat que inspira el setè art.

		mini dinscripció: Normalment, el termini dinscripció finalitza entre març i maig de l'any del festival.	
<i>Festival de Málaga</i>	15 de novembre	Màxim 30 minuts	Ofereix la possibilitat del WOTK in progress. Per presentar un curtmetratge en estat de treball en progrés, cal complir els requisits següents: La pel·lícula no ha estat completada i tindrà la seva estrena després de la celebració de la 27a edició del Festival de Màlaga. La pel·lícula encara no té agent de vendes. Les obres audiovisuals han de tenir la nacionalitat del país d'origen. En cas de coproducció internacional, cal aportar contracte o memo deal que acrediti el percentatge de participació de cada país.
<i>Gollut Festival</i>	23 d'agost	- màxim 30 minuts El festival s'enfoca a cinema compromès, fotoperiodisme, medi ambient i muntanya, amb l'objectiu de mostrar aspectes que preocupen la societat	Aproximació temàtica: Promouen un cinema que revisi la nostra herència històrica i audiovisual, el nostre passat, un cinema que faci experimentar i repensar la nostra situació present; tanmateix, un cinema que ajudi a conformar l'imaginari del nostre futur.
<i>MemorImage</i>	7 de novembre	Memorimage NO estipula restriccions de format o gènere. Totes les pel·lícules a competició han de contenir, obligatòriament, imatges audiovisuals d'arxiu (imatges en moviment, fotografies estàtiques i/o arxius d'àudio). Entenem per imatges d'arxiu aquelles que, independentment de la seva antiguitat, reflecteixin situacions, llocs, fets, persones, etc. que a l'actualitat ja no puguin ser filmades de nou. Imatges enregistrades, en el seu origen, sense l'objectiu de ser utilitzades en la pel·lícula o programa de televisió en concret.	El Festival prioritzarà en el procés de selecció pel·lícules que permetin la seva estrena

7. “Teaser”

7. Teaser

Frame de material enregistrat present a Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga. Núria Soldevila i Josep Llera.

La producció del tràiler o "teaser" s'ha centrat a introduir la temàtica tractada en el documental a partir del testimoni dels protagonistes. En primer lloc, es mostren diferents imatges escenogràfiques del poble, establint el primer nexa de l'abastiment geogràfic del documental. Seguidament, es presenta el conflicte històric a través del grafisme. Un cop mostrat tant, per una banda, les imatges contextuais, com, per altra banda, la temàtica, s'inicien els relats més destacables dels protagonistes. La tria del tall de discurs que s'escolta en aquestes escenes prioritzarà els talls de veus que tractin la Guerra Civil i el franquisme des d'una perspectiva genèrica i sentimental, evitant el mostratge d'aspectes específics i concrets. Tal com succeeix al mateix documental, el "teaser" no presenta veus en off, sinó que el relat d'aquells que visqueren el conflicte orientarà a l'espectador, construint una narrativa audiovisual a partir de la veu d'aquests testimonis. Un altre tret narratiu del "teaser" és la combinació dels diferents formats: els continguts enregistrats en els rodatges, d'una banda. D'altra banda, les fotografies d'arxiu i els arxius de vídeo d'arxiu. L'entremesclament de formats resulta una característica present en el documental, per tant, que sigui així també al teaser, resulta una clara mostra de la línia narrativa i estil de la peça. Altrament, el "teaser" presenta un relat intern. L'inici del tràiler presenta la temàtica i l'àrea geogràfi-

ca, introduint a l'espectador geogràficament i temporalment. En conseqüència, el tancament o part final del "teaser" recuperarà algunes imatges de la introducció. A través de la utilització d'aquest recurs es pretén proporcionar un sentit narratiu de "plan-tejament de conflicte-desenvolupament-tancament". En segona instància, la recuperació de les imatges de les primeres escenes pretén apel·lar als sentiments de l'autor, reobrint i tancant alguns dels fils narratius prèviament oberts. Finalment, aquest tipus de conclusió pretén actuar com a "cliffhanger", deixant a l'espectador en un context d'incertesa i tensió per tal de generar intriga i mantenir l'interès del públic de cara a l'estrena del documental.

Pel que fa a l'àmbit sonor, el "teaser" disposarà d'inici a fi de l'escolta de la cançó del documental, la versió de "La presó de Lleida" de la cantant Marina Rossell. El nivell de la música augmentarà o disminuirà en funció de la presència del relat dels testimonis o d'altres elements sonors que siguin considerats interessant i rellevants en relació amb la narrativa audiovisual.

El "teaser" està disponible en el següent enllaç:

https://youtu.be/ta_hg8jKngM?si=3hSzjnIP-6k6CTcL

Frame de material enregistrat present a Alòs de Balaguer sota l'ombra de l'àliga. Agustí Messeguer i Àngel.

8. Bibliografia i Filmografia

Bibliografia

Riu, E. (1994). L'arqueologia a Lleida i a la Catalunya de ponent. Origen i evolució fins a la fi de la dictadura franquista. *Revista d'arqueologia de Ponent*, 117-135.

<https://raco.cat/index.php/RAP/article/view/251063>

Sanvicén i Torné, P. (2002). La cultura a la ciutat de Lleida sota el Franquisme: una anàlisi sociològica.

<https://www.tdx.cat/handle/10803/523506#page=1>

Mir, C., Agustí, C., & Gelonch, J. (Eds.). (2001). Violència i repressió a Catalunya durant el franquisme. *Balanç historiogràfic i perspectives* (Vol. 42). Universitat de Lleida.

Gelonch, J. (2010). Falange i poder: Lleida durant la dictadura franquista. Universitat de Lleida.

Aguayo Ortiz, X. (2019). La immigració a Lleida durant el segle XX: el punt d'inflexió del franquisme: un impacte demogràfic i urbanístic sense precedents.

Molinero, C. (2001). Les Actituds polítiques a Catalunya durant el primer franquisme. *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics*, 97-106.

Mir, C. (1997). Repressió econòmica i franquisme: L'actuació del Tribunal de Responsabilitats Polítiques a la província de Lleida (Vol. 181). L'Abadia de Montserrat.

Mir, C. (2014). Pobreza, marginación, delincuencia y políticas sociales bajo el franquismo. Universitat de Lleida.

Solé, J. G. (2013). Falanges locales, represión y control social en la Catalunya rural interior de posguerra, 1938-1945. In *VIII Encuentro Internacional de Investigadores del Franquismo*. Centre d'Estudis sobre les Epòques Franquista i Democràtica.

Moreno Fonseret, R. (2005). Pobreza y supervivencia en un país en reconstrucción. Pobreza, marginación, delincuencia y políticas sociales bajo el franquismo. (*Espai/Temps*; 45).

Ramon i Molins, G., & Garrós Páez, A. (2017). L'espai públic com a marc per a la construcció de la memòria. La Guerra Civil i la dictadura a la ciutat de Lleida.

Gelonch, J. (2012). El poder franquista a Lleida, 1938-1951.

Burbano Trimiño, F. A. (2013). Las migraciones internas durante el franquismo y sus efectos sociales: el caso de Barcelona.

Burns, K. (2016). Jefferson Lecture in the Humanities. National Endowment for the Humanities. <https://www.neh.gov/about/awards/jefferson-lecture/ken-burns-lecture>

Jarne, A. (1995). Estratègies de contestació a la Lleida franquista (1939-1977). Universitat de Lleida.

Alfieri, C. (2015). España: la burbuja perforada. Capital Intelectual.

Azcárate, M. (1994). Derrotas y esperanzas: la República, la guerra civil y la resistencia (2a ed.). Tusquets.

Barrio Navarro, J. del (2013). Memorias políticas y militares (M. Velasco, Ed., L. Del Barrio, Prólogo, y F. Hernández Sánchez, Epílogo). Pasado y Presente.

Beevor, A. (2015). La guerra civil española. Crítica.

Tuñón de Lara, M., Tusell Gómez, X., Aróstegui, J., Cardona, G., Viñas, A., y Balcells, A. (1986). La Guerra Civil (Vols. 1-24). Historia 16.

Tusell Gómez, X. (1993). Franco en la guerra civil: una biografía política (3a ed.). Tusquets.

Villa Rodríguez, J. (Ed.). (2012). El golpe: 75 años (1936-2011): ponencias. Asociación Memoria, Libertad y Cultura Democrática

Aróstegui, J. (2000). La historiografía sobre la España de Franco: promesas y debilidades. Historia Contemporánea, 21, 485-526.

Casanova, J. (2002). Morir, matar, sobrevivir: la violencia en la dictadura de Franco. Crítica.

Fontana, J. (2000). España bajo el franquismo. Crítica.

Payne, S. G. (1987). El régimen de Franco, 1936-1975. Alianza.

Preston, P. (1994). Franco: "Caudillo de España". Grijalbo.

Sánchez Recio, G. (1995). Los cuadros políticos intermedios del régimen franquista, 1936-1959: diversidad de origen e identidad de intereses. Instituto de Cultura Juan Gil-Albert.

Filmografía

Martínez Lázaro, E. (Director). (2007). Las 13 rosas [Película].

Cuerda, J. L. (Director). (1999). La lengua de las mariposas [Película].

Taberna, H. (Directora). (2008). La buena nueva [Película].

Zambrano, B. (Director). (2011). La voz dormida [Película].

Del Toro, G. (Director). (2006). El laberinto del fauno [Película].

Camus, M. (Director). (1982). La colmena [Película].

Erice, V. (Director). (1973). El espíritu de la colmena [Película].

Berlanga, L. G. (Director). (1985). La vaquilla [Película].

Saura, C. (Director). (1966). La caza [Película].

Lazaga, P. (Director). (1966). La ciudad no es para mí [Película].

Berlanga, L. G. (Director). (1978). La escopeta nacional [Película].

Rey, F. (Director). (1976). La aldea maldita [Película].

Alcoriza, L. (Director). (1990). La sombra del ciprés es alargada [Película].

Trueba, F. (Director). (1998). La niña de tus ojos [Película].

Garaño, J., Arregi, A., & Goenaga, J. M. (Directores). (2019). La trinchera infinita [Película].

Ortiz, P. (Directora). (2015). La novia [Película].

Aranda, V. (Director). (1994). La pasión turca [Película].

Trueba, B. (Director). (2011). La voz dormida [Película].

del Toro, G. (Director). (2001). El espinazo del diablo [Película].

Armendáriz, V. (Director). (1996). Libertarias [Película].

Erice, V. (Director). (1983). El sur [Película].

Armendáriz, M. (Director). (2001). Silencio roto [Película].

Noëlle, M., & Sehr, P. (Directores). (2008). La mujer del anarquista [Película].

Aranda, V. (Director). (1996). Libertarias [Película].

Trueba, D. (Director). (2003). Soldados de Salamina [Película].

Franco, R. (Director). (1997). La buena estrella [Película].

Loach, K. (Director). (1995). Tierra y libertad [Película].

Reixa, A. (Director). (2003). El lápiz del carpintero [Película].

Cuerda, J. L. (Director). (1999). La lengua de las mariposas [Película].

Del Toro, G. (Director). (2006). El laberinto del fauno [Película].

Taberna, H. (Directora). (2008). La buena nueva [Película].

Zambrano, B. (Director). (2011). La voz dormida [Película].

Garaño, J., Arregi, A., & Goenaga, J. M. (Directores). (2019). La trinchera infinita [Película].

F. Trueba, F. (Director). (1998). La niña de tus ojos [Película].

Aranda, V. (Director). (1994). La pasión turca [Película].

Rey, F. (Director). (1930). La aldea maldita [Película].

Saura, C. (Director). (1966). La caza [Película].

Camus, M. (Director). (1982). La colmena [Película].

Berlanga, L. G. (Director). (1978). La escopeta nacional [Película].

Naudet, J., & Naudet, G. (Directores). (2006). La guerre d'Espagne [Película].

Buñuel, L. (Director). (1933). *Las Hurdes: Tierra sin pan* [Película].

Ivens, J., & Buñuel, L. (Directores). (1937). *España 1936* [Película].

Rossif, F. (Director). (1963). *Morir en Madrid* [Película].

Camino, J. (Director). (1997). *Vivir la utopía* [Película].

Kusturica, E. (Director). (1978). *Guernica* [Película].

Camino, J. (Director). (2001). *Los niños de Rusia* [Película].

Rodríguez, P., & Oliver, J. (Directores). (2013). *Las maestras de la República* [Película].

Almudévar, A., & Baharona, R. (Directores). (2018). *El silencio de otros* [Película].

Gómez, H. (Director). (2018). *La ciudad no es para mí* [Película].

Rivas, P. (Director). (2011). *Sueños robados* [Película].

Stoll, E. (Director). (2005). *El último testigo* [Película].

Jiménez, P., & Martín, I. (Directores). (2011). *14 de abril. La República* [Serie de televisión].

Saura, C. (Director). (1990). *¡Ay, Carmela!* [Película].

Trueba, F. (Director). (2008). *La buena nueva* [Película].

Berlanga, L. G. (Director). (1941). *Raza* [Película].

Loach, K. (Director). (1995). *Tierra y libertad* [Película].

9. Annexos

Guia visual del material enregistrat

Un documental
de Ferran Tardà

L'any 19